

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

YHTIÖMUOTOISEEN KONEYHTEISTYÖHÖN SIIRTYMINEN

TEKIJÄ/T: Lari Poutiainen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala		
Koulutusohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma		
Työn tekijä(t) Lari Poutiainen		
Työn nimi Yhtiömuotoiseen koneyhteistyöhön siirtyminen		
Päiväys 13.3.2015	Sivumäärä/Liitteet	78/4
Ohjaaja(t) Pirjo Suhonen, Pasi Eskelinen, Seppo Mönkkönen, Anne-Mari Heikkinen		
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) MAITO –hanke, MTK-Leppävirta		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Yhteistyön tekemisellä maataloudessa on pitkät perinteet. Sen avulla on mahdollistettu riittävä työvoima kaikille tiloille sesongin aikana, parannettu koneiden käyttöastetta, mahdollistettu tehokkaampia koneketjuja ja luotu sosiaalisia verkostoja. Yhteistyössä on voimaa myös tulevaisuudessa. Uudet yritys muodot ovat tulleet uusimpana yhteistyömuotona maataloussektorille esimerkiksi osakeyhtiömuotoisten yhteisnavetoiden muodossa.</p> <p>Tämä opinnäytetyö tutkii yhtiömuotoisen yhteisrittämisen mahdollisuuksia myös koneyhteistyön puolella. Tarkasteltava yhtiömuoto on osakeyhtiö. Ajatuksena on selvittää onko maatilayritysten omistamalla osakeyhtiöllä, joka tuottaa ja myy palveluita takaisin omistajilleen, toimintamahdollisuus ja mitkä ovat toiminnan lainalaisuudet. Työssä perehdytään kirjallisuuskatsauksen avulla osakeyhtiöön yhtiömuotona ja pohditaan myös yhteistyön yleisiä lähtökohtia.</p> <p>Tutkimuksellisessa osassa on toteutettu case-tutkimus. Tutkimuksen aineisto on koottu haastatteleamalla kohteeksi soveltuvien yritysten edustajia. Kohdeyritykset ovat maanviljelijöiden omistamia yhtiöitä, jotka myyvät pääosin suurimman osan tuottamistaan palveluista omistajilleen. Tämän lisäksi työssä on haastateltu maatilarahoituksen asiantuntijaa yhtiön rahoitusmahdollisuuksien selvittämiseksi.</p> <p>Haastatteluaineistoon ja kirjallisuuskatsaukseen pohjautuen työssä pohditaan yhteistyöyrityksen toimintaympäristöä. Case-tutkimuksen lopputulemana esitellään kaksi esimerkkiyhtiötä, jotka tuottavat koneurakointipalveluja omistajilleen. Case-yhtiöiden avulla havainnollistetaan, kuinka yhteistyöyhtiö perustetaan ja miten sen kautta tuotettujen palveluiden kustannustehokkuutta voidaan arvioida.</p> <p>Olemassa olevan tiedon, haastattelujen ja case sovellusten perusteella voidaan todeta, että yhtiömuotoinen yhteistyö on sekä juridisesti, että taloudellisesti mahdollista. Toteutuessaan toiminnan tulee kuitenkin muistuttaa ammattimaista urakointitoimintaa. Toiminta vaatii tiettyä tarkkuutta, esimerkiksi palvelujen hinnoittelussa, ja muussa osakkaiden ja yrityksen välisessä rahaliikenteessä, mutta esteitä ei muodostu. Yhtiö ei vaikuta suoraan toiminnan taloudellisuuteen, vaan on vain instrumentti tehdä työtä.</p> <p>Työn aihealue on laaja, ja se pyrkii esiselvitysmäisesti käymään läpi yhtiömuotoisessa yhteistyössä huomioitavia tekijöitä. Työ avaa monia mahdollisuuksia jatkotutkimuksille, joissa voidaan esimerkiksi case-muotoisesti keskittyä yhteen tapaukseen, ja näin paljon tarkemmin vertailla esimerkiksi yhtiön perustamisen vaikutusta omistavien tilojen toimintaan.</p>		
Avainsanat yhteistyö, yhteisomistus, osakeyhtiöt, konekustannukset,		

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Author(s) Lari Poutiainen			
Title of Thesis Transition to company based machine cooperation			
Date	13.3.2015	Pages/Appendices	77/4
Supervisor(s) Pirjo Suhonen, Pasi Eskelinen, Seppo Mönkkönen, Anne-Mari Heikkinen			
Client Organisation /Partners MAITO project, MTK Leppävirta			
<p>Abstract</p> <p>Doing cooperation has a long tradition in agriculture. It has enabled every farm to get enough labour during the seasons, risen utilisation of machinery, made more efficient machinery possible and created social networks between the farms. Cooperation is a powerful also tool in the future. New company forms are the latest form of cooperation in agriculture. AN example of that could be joint owned cow sheds that work as a limited liability company.</p> <p>This thesis investigated possibilities of company based cooperation also in the sector of machine cooperation. The studyt company form was limited liability company. The idea was to figure out, if a farmer owned limited liability company which produces and sells services back to its owners, has operating possibilities and what the regularities in this kind of operation are. The literature review deals with limited liability company as a company form and also with the basic principles of cooperation.</p> <p>A case sudy was carried out as a part of this thesis. The material for the study was gathered by interviewing representatives of companies that match to the study. The target companies are enterprises that are owned by farmers and sell most of the services they produce back to the owners. In addition to the company interviews, the study included an interview with an expert in agricultural financing in order to clarify financing possibilities of a cooperation company.</p> <p>Based on the interviews and literature review, the study handles with the business environment of a cooperation company. As a result of the case study, two example companies were demonstrated. These companies produce harvesting contractor services to their owners. The case companies were used to demonstrate how cooperative business can be founded and how the cost efficiency of produced services can be estimated.</p> <p>Based on the existing knowledge, interviews and case study it can be said that the cooperation through a joint company is legally and financially possible, but the operation should remind professional agricultural contracting. Operating demands certain accuracy for example in the pricing of the services and other monetary transactions between the farm and the joint company. With precise operation the obstacles can be defeated. The company itself is only an instrument to do cooperation. It does not affect the profitability of the business operation.</p> <p>The subject of the study was wide and this theseus was a prereport which goes through things that should be noticed in cooperative companies. It opens possibilities further studies as well. For example, one study could be done based just on one company and that way the effects on the owner farms could be introduced better than in this work.</p>			
Keywords Cooperation, coownership, limited liability company, machine costs			

ESIPUHE

Ajatus yhtiömuotoisesta opinnäytetyöstä lähti elämään mielessäni kesällä 2012 muutaman maaseuduntoivon yhteisen ideariihen jälkeen. Tällöin kaksi vielä tilatonta ja yksi jo kymmenen vuotta viljelty pohtivat kotiseudun tulevaisuutta ja alueellista maatalouskehitystä. Syntyi ajatus yhteisestä koneyhtiöstä, jolla tuotettaisiin peltotyöpalveluita.

Mietintään lähdettiin, kuten suomalaisen kuuluu. Verotus edellä. Alkoi pohdinta siitä, pystyisikö etenkin yksi tilan omistama henkilö saavuttamaan yhteistyöllä joitakin etuja ankaraan progressiiviseen verotukseen. Muutamalta asiantuntijalta saadun vastauksen jälkeen tulos oli selkeä. Verotuksen takia yhtiöön menemisessä ei olisi järkeä.

Ajatus jäi, koska osalla porukasta oli vielä opinnotkin kesken, mutta itselleni yhtiöyhteistyön ajatus jäi elämään. Opinnäytetyön aihetta REKKA- ja MAITO-hankkeiden sekä Leppävirran MTK:n kanssa suunniteltaessa sain yhteistyökumppaneille myydyksi aiheen yhtiömuotoisen koneyhteistyön tutkimisesta. Tämä työ on tuotos aiheen pohjalta. Nähtäväksi jää, poikiiko se joskus yhteistyöyhtiön, jossa olen osakkaana.

Iisalmessa 10.3.2015

Lari Poutiainen

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	MAATILOJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ.....	8
2.1	Verkostoitumisen lähtökohdat.....	9
2.2	Koneyhteistyön erityispiirteet yhteistyömuotona.....	10
3	OSAKEYHTIÖ	12
3.1	Perustaminen	12
3.2	Rahoitus.....	13
3.3	Osakkaiden suhde osakeyhtiöön	15
3.4	Verotus	16
4	KONEYHTEISTYÖN YHTIÖITTÄMINEN.....	19
4.1	Perustaminen	19
4.2	Toiminta.....	20
4.3	Rahoitus.....	21
4.4	Verotus ja verosuunnittelu.....	23
4.5	Haasteet ja mahdollisuudet	25
5	TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN	26
5.1	Teemahaastattelu	26
5.2	Mallitilat	28
5.3	Haastattelujen tuloksia	29
5.3.1	Haastatellut yritykset.....	30
5.3.2	Haastateltujen yritysten perustaminen ja toiminta sekä haastattelussa esille tulleet huomiot.....	33
5.4	Haastattelujen johtopäätöksiä.....	34
6	CASE-SOVELLUKSET	36
6.1	Case 1: Kuivuriyhtiö	36
6.2	Case 2: Koneyhteistyöyhtiö.....	38
6.3	Case-yhtiöiden tulos ja verotus	41
6.4	Johtopäätöksiä case-sovelluksista	42
7	PÄÄTÄNTÖ.....	44
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	46
	LIITE 1: PERUSTAMIS SOPIMUS JA YHTIÖJÄRJESTYS	48
	LIITE 2: ESIMEKKILASKELMA TTS-KONE OHJELMASTA (CASE 1).....	51
	LIITE 3 ESIMERKKI TTS-KONE OHJELMASTA (CASE 2).....	52

1 JOHDANTO

Yhtiömuotoinen yhteistyö maatalojen välillä tarkoittaa tukitoimintojen yhtiöittämistä niin, että toiminnon tuottaa esimerkiksi osakeyhtiö ja omistavat viljelijät tai muut maatalouden toimijat ostavat yhtiön tuottamat palvelut ja korvaavat näin itse tehtyjä työvaiheita. Se mitä yhtiömuotoinen yhteistyö todellisuudessa on, riippuu todella paljon siitä, miten se on järjestetty. Yhteistyö voi muistuttaa koneasematoimintaa, jonka omistajapohja muodostetaan palvelun ostajien keskuudesta. Se voi myös muistuttaa yhteisomistusta, jolloin yhtiö esimerkiksi omistaa peltotyökoneita tai kuivaamon ja vuokraa niitä tietyllä hintaperusteella osakkailleen ja mahdollisesti ulkopuolisillekin.

Tässä opinnäytetyössä on etsitty Suomesta esimerkkiyhtiöitä, jossa viljelijät omistavat yhtiön, jolta itse ostavat palveluita. Yhtiöt ovat hyvin erilaisia ja niitä haastatteleamalla on saatu jo toteutuneita toimintamalleja yhteistyön yhtiöittämisestä ja perusteluita sille, miksi yhteistyötä tehdään juuri itse omistettavan yhtiön kautta. Yhtenä tavoitteena onkin löytää vastaus kysymykseen, milloin yhteistyön tekemistä omana yhtiönä kannattaisi harkita?

Työn rajaamiseksi työssä keskitytään ainoastaan osakeyhtiöön. Osakeyhtiölainsäädännön ja osakeyhtiössä toimimisen velotteiden soveltumista yhteistyöhön arvioidaan. Lisäksi etsitään vastausta siihen, kuinka toiminta olisi järjestettävä, jotta osakeyhtiö yhtiömuotona toimii yhteistyöyhtiössä? Osakeyhtiömuotoinen yhteistyö on kuitenkin varmasti mahdollista, koska esimerkkiyhtiöitä on.

Työstä on myös lähes kokonaan suljettu pois taloudellinen tarkastelu. Yhtiöiden kannattavuuden arviointia on lähinnä vain Case-osiossa. Lisäksi haastatellut yritykset arvioivat oman toimintansa kannattavuutta. Pääosin työ kuitenkin keskittyy verotukseen ja yhteistyöyhtiöiden toimintaan.

Tämä opinnäytetyö ei rajaudu tarkasti yhteen opinnäytetyökategoriaan. Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, joka käyttää tiedonhankinnassa tutkimuksellisia menetelmiä. Se on samanaikaisesti sekä kehittämistyö että tutkimuksellinen opinnäytetyö.

Opinnäytetyön tiedonhaulliset menetelmät ovat valikoituneet työn tarpeiden mukaan. Olemassa olevaa tietoa keräävä kirjalliskatsaus esittelee osakeyhtiön käyttökelpoisuutta yhteistyön yritysmuotona. Tarkoituksena on tuoda esiin yhtiömuodon perusasiat ja maatalouskontekstissa huomioitavat erityispiirteet.

Toinen kirjallisuuskatsauksen pääaihepiiri on tilojen välinen yhteistyö. Osiossa käsitellään tilojen välisen yhteistyön lähtökohtia ja sen suunnittelun perusteita. Lisäksi käsitellään miksi, milloin ja miten Suomessa on koneyhteistyötä tehty. Koneyhteistyön yhtiöittämistä käsittelevä osio kokoo olemassa olevasta tiedosta ja haastattelujen materiaalista kokonaisuuden, joka on tarvittaessa muunnettavissa oppaaksi.

Case-sovellus on keino havainnollistaa kerättyä aineistoa. Sen tarkoituksena on luoda esimerkkisovelluksia ja mahdollistaa vaihtoehtojen vertailu. Sovellukset luodaan haastateltujen malliyritysten käytänteiden pohjalta.

Työssä tehtävän tutkimuksen päätavoite on tuottaa työlle käyttökelpoista tietoa ja auttaa tekijää ymmärtämään tukitoimintojen yhtiöittämisen erityispiirteitä. Kokemuspohjainen tieto on ensisijainen apu työskennellessä vähemmän tutkitun aiheen parissa. Tutkimuksen lieveilmiönä syntyy kokemusperäistä tietoa, joka voidaan analysoida määrälliseksi aineistoksi.

Opinnäytetyössä yhteistyötä ja yhteisyrityttämistä on pyritty käsittelemään niin, että se on sovellettavissa kaikille maatalousyrittämisen osa-alueille. Esimerkein asiaa on kuitenkin käsitelty pääosin maidontuotannon näkökulmasta. Tämä johtuu sekä omasta painottumisestani, oppilaitoksen painottumisesta sekä työtäni rahoittavan MAITO -hankkeen suuntautumisesta.

Tietoa on käsitelty näkökulmasta, jossa lukijan oletetaan olevan selvillä maatilayrittämisen ja verotuksen perusteista. Useissa kohdissa työtä yhtiössä toimimista tarkastellaan nimenomaan vertaamalla sitä perinteiseen maatalousyrittämiseen. Työ ylittää perinteisen opinnäytetyölaajuuden, mikä on tietoinen valinta.

2 MAATILOJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Yhdessä tekemisen kulttuuri suomalaisessa maataloudessa juontaa juurensa aikaan, jolloin työvoiman tarve maaseudulla oli vielä suuri. Koneellistumisen myötä maatalouden luoman työn määrä väheni ja maalta muutto kaupunkiin alkoi. Siirryttiin aikaan, jossa viljelijäperheet työllistivät itsensä ja omistivat pääosin tarvittavan konekannan. Koneet olivat nykymittapuulla pieniä ja niillä pystyi käytännössä hoitamaan yhden tilan sesongeilla työskentelyn.

Muutos maatalouden taloudellisessa ympäristössä on ollut viimeisen 20 vuoden aikana nopeaa. Mielestäni monella tilatason osa-alueella eniten vaikuttanut tekijä on pääoman ja työn hintasuhteen kääntyminen pääläelleen. Ennen pääomaa oli tilalla kokonaisuutena rajallisesti ja ulkopuolisen pääoman hankkiminen oli kallista korkeasta ja vaihtelevasta korkotasosta johtuen. Työn hinta puolestaan oli suhteessa muihin kuluihin edullista.

90-luvulla korkotaso laski matalalle tasolle, jolla se on pysynyt siitä saakka. Samanaikaisesti työvoimakustannukset ja muut muuttuvat kulut ovat nousseet voimakkaasti. Halpa pääoma onkin mahdollistanut suurten ja työtä säästävien investointien yleistymisen. Suuremmalla työsaavutuksella saadaan hehtaariohtaista tuotantokustannusta alhaisemmaksi.

Jo vuosien ajan maatalouden kustannukset suhteessa tuottoihin ovat nousseet, ja näin ollen marginaali, josta tuottajan on tehtävä voitto, on kaventunut. Tämä ajaa uuden ajan viljelijän miettimään uusia toimintamalleja ja optimoimaan tuotantoaan. Konetyön osalta tämä tarkoittaa pääoman mahdollisimman suurta käyttöastetta ja kohtuullista työn hehtaarikustannusta.

Tilojen välinen koneyhteistyö kasvattaa koneen käyttöastetta. Esimerkiksi kolmen samankokoisen tilan hankkiessa johonkin työhön yhteisen koneen, koneen käyttöaste kolminkertaistuu suhteessa siihen, että yksi tila hankkisi oman koneen. Tästä syystä optimaalisesti mitoitettun koneen täytyy olla kolme kertaa tehokkaampi, kuin tilan yksin omistama kone, jotta sillä voidaan tehdä samassa aikakunassa kaikkien kolmen tilan työt. Näin ollen yhdellä osakastilalla töissä ollessaan kone suoriutuu työsaavutuksesta kolmasosassa ajasta tilan omaan optimaalisesti mitoitettun työkoneen kanssa. Mikäli yksi osakastila hankkii yhteistyökelpoisen koneen vain omaan käyttöön, jää koneesta käyttämättä potentiaalia ja näin hukataan pääoman tuottoja.

Maatilojen välisestä yhteistyöstä puhuttaessa voidaan lähteä liikkeelle yhteistyön eri tasoista. Tilojen yhteistyö on laaja käsite, jota kuvaamaan voidaan käyttää kaaviossa 1 esitettyä mallia. Se on esitetty Seinäjoen ammattikorkeakoulun maitotilojen yhteistyömuotoja käsittelevässä tutkimussarjassa. Malli lähtee liikkeelle kohdasta 1, jossa tila on itsenäinen toimija, eikä tee yhteistyötä kenenkään kanssa. Kaavio etenee kahden välivaiheen kautta tilanteeseen, jossa liiketoiminta on yhdistetty ja kaksi toimijaa on täysin riippuvaisia toisistaan. (ks.Laitila ym. 2012, 106)

1	Ei yhteistyötä tavanomaista yritysten välistä vaihdantaa lukuunottamatta
2	Ei strategista yhteistyötä (yksityisiä toimintoja ulkoistettu alihankinta periaatteella)
3	Strategista yhteistyötä (syntyy riippuvuussuhde osapuolten välille)
4	Liiketoiminnan yhdistäminen

Yhteistyö syvenee

KAAVIO 1. Yhteistyön tasot (Laitila ym. 2012, 106)

Mielestäni tilojen väliseksi yhteistyöksi voidaan laskea kaikki sellainen toiminta, joka luo selviä riippuvuussuhteita toimijoiden välille. Esimerkiksi yhteiskoneet ja urakointisuhde voivat olla yhteistyötä. Urakoija mitoittaa usein kalustonsa asiakaskuntansa mukaan, ja on näin riippuvainen asiakkaistaan. Asiakkaat ovat puolestaan riippuvaisia urakoijasta, jos omasta kalustosta on luovuttu. Vuosittain kilpailutettu urakka puolestaan ei mielestäni ole yhteistyötä.

Järjestykseen laittaminen kaaviossa esitettyjen vaiheiden 2 ja 3 osalta on mielestäni haastavaa. Voi-kin olla, että yhteistyön ensimmäisen portaan valinnassa voi olla jopa alueellisia eroja. Oman kokemuksen mukaan Pohjois-Savon alueella yhteiskoneet ovat yleisempi yhteistyön muoto, kuin joidenkin toimintojen ulkoistaminen. Kuitenkin Pohjanmaan alueella tilanne voi olla toinen.

2.1 Verkostoitumisen lähtökohdat

Kaikkien maatalousyritysten välisen onnistuneen yhteistyön lähtökohdana on oman toiminnan mahdollisimman syvä hahmottaminen. On tärkeää hahmottaa oman tuotannon kustannukset, resurssit, muunneltavuus ja strategia. Ilman näiden hahmottamista yhteistoiminta on ajatuksen pohjalta toteutettua kokeilua, jonka toivotaan tuottavan tulosta.

Omien tuotantokustannusten hahmottaminen lähtee liikkeelle realistisista hinnoista omien osaprosessien tuotteille. Tällaisia ovat esimerkiksi oman traktorityön tuntihinta, oman tuotetun säilörehun kilohinta tai maitolitrin tuotantokustannus. Ymmärtämällä oman tuotannon kustannusrakenteen, voidaan lähteä vertailemaan verkostoitumisen tuomia säästöjä ja niiden kautta syntyvää kilpailuetua.

Yhteistyömallin valinnan kannalta on merkittävää, miten tilalla on vapautettavissa resursseja yhteistyötä varten. Jos tilan toiminnallinen strategia on suunniteltu niin, että tilan perusprosessit vievät yrittäjän työajasta päivittäin esimerkiksi vähintään 6 tuntia, ei ole mielekästä valita yhteistyömuotoa jossa yrittäjä joutuu antamaan työpanostaan myös tilan ulkopuolelle. Tällainen paljon resursseja vaativa yhteistyömuoto on esimerkiksi yhteinen koneketju, johon tarvitaan kaikkien osakkaiden työpanosta, ja jolla on tarkoitus tehdä myös urakointia. Yleensä tällaiselle tilalle helpoin vaihtoehto onkin ulkoistaa työvaiheet, joissa se ei pysty riittävään tehokkuuteen.

Toisaalta pienimuotoiselle viljelytoiminnalle, yhteistyön antama lisätyö voi olla toimeentulon kannalta merkityksellistä. Yhteistyömuotona esimerkiksi urakointi muille tiloille voi tällaisessa tilanteessa tulla hyvinkin kysymykseen. Vapautuvat resurssit antavat mahdollisuuden myös yhteistyönä toteutetta-

vaan yritystoimintaan, johon tällaisella osakkaalla voi olla mahdollisuus antaa suurempi työpanos kuin muilla osakkailla.

Oman toiminnan muunneltavuus ja toisaalta stabiilius antavat sekä mahdollisuuksia, että haasteita yhteistyölle. Omien prosessien muunneltavuus päivätasolla tuo yhteistyöhön joustavuutta. Esimerkiksi yhteistyösesonkien aikaan mahdollisuus siirtää oman yrityksen vaatimaa työpanosta muulle ajalle ja mahdollistaa näin täysipäiväinen keskittyminen yhteistyöhön helpottaa verkostoitumista.

Muuntuvaksi suunniteltu tuotanto voi myös olla este yhteistyölle. Esimerkiksi monissa lihakarjan kasvattamiseen suunnitelluissa rakennuksissa on periaatteessa mahdollista kasvattaa myös lypsykarjalallisten hiehoja. Tila voikin suunnitella toimintansa niin, että koska lihan hinta on huono, siirrytään kasvattamaan hiehoja. Todellisuudessa lyhytjänteiseen toimintaan voi olla vaikeaa saada yhteistyökumppaneita. Näin ollen yhteistyöhön lähtiessään tällainen tilallinen rajoittaa oman toimintansa muunneltavuutta.

Stabiilius helpottaa yhteistyön rakentamista. Jos esimerkiksi yhteiskoneiden käyttöosuudet eivät muutu yhteistyön edetessä, on helpompi määrittää, kuinka eri tiloilla aiheutuva kuluminen ja kuluva työaika huomioidaan koneiden vuotuisissa tiloille lankeavissa kustannuksissa ja hankintahinnassa. Jos taas tilan tuotanto elää jatkuvassa muutoksessa ja esimerkiksi laajenee nopeasti, luo se haasteita yhteistyön prosessien kehittämiseksi niin, etteivät yhteistyön muut osapuolet kärsi

Kaikki edellä mainittu yhdistyy maatilayrityksen strategian hallintaan. Verkostoitukseen tuotannon osalta on osattava erottaa tuotannosta yksittäisiä työvaiheita ja kokonaisuuksia. Lisäksi ennen kuin yhteistyötä voidaan suunnitella, tulisi hahmottaa se, mitkä osa-alueet tuotannossa ovat niitä jotka halutaan pitää tiukimmin omassa hallinnassa ja minkä osalta ollaan valmiita tekemään kompromisseja, joita yhteistyö vaatii.

Strategia muodostuu visiosta. Jokaisen yhteistyötä suunnitelevan tilan tulisikin kyetä ajatteluun ”missä olemme kymmenen vuoden päästä”. Vision pohjalta luodaan strategia, suunnitelma jolla visiioon päästään. Nämä yksittäisten tilojen strategiat muodostavat toimintaympäristön joka ohjaa yhteistyöyritysten toimintaa.

2.2 Koneyhteistyön erityispiirteet yhteistyömuotona

Koneyhteistyö on tilojen välisistä yhteistyömuodoista suosituinta. Koneyhteistyön yleisin muoto puolestaan on koneiden yhteisomistus. Tuotantosuunnasta riippuen noin 60 % kaikista maatiloista tekee koneyhteistyötä. Yhteistyö on suosittumpaa kotieläintilojen keskuudessa, verrattuna kasvinviljelytiloihin. Koneyhteistyö peltoviljelyssä on myös kiinnostavin yhteistyön muoto viljelijöiden keskuudessa. Yleisin tapa tehdä koneyhteistyötä on käyttää muiden koneita oman koneketjun täydentämiseen. (Lehtonen 2014; PTT 2014.)

Tärkeimmät yhteistyökumppanin valintakriteerit ovat suomalaisten viljelijöiden mielestä luotettavuus, toimiva henkilökemia, osaaminen ja motivaatio tehdä työ hyvin. Tärkeimmiksi hyödyiksi yhteistyöstä koetaan pienempi pääoman tarve ja sen parempi käyttöaste sekä tehokkaammat korjuuketjut. Maidontuottajien keskuudessa arvostettiin myös yhteistyön tuomaa mahdollisuutta keskittyä tilan päätuotantosuuntaan. Merkittävimiksi esteiksi yhteistyön syntymiselle koetaan halu vaikuttaa itsenäisesti omaan tuotantoon ja aikataulutukseen, sekä sopivien yhteistyökumppanien puute. Sopimukset yhteistyösä ovat harvinaisia. Yli 60 % yhteistyöstä tehdään ilman minkäänlaisia sopimuksia ja vain 5 % yhteistyöstä tapahtuu kirjallisten sopimusten alaisuudessa. (Lehtonen 2014.)

Kehittymättömät sopimuskäytännöt voivat ollakin yksi syy miksi koneyhteistyö ei edelleen kehity maassamme. Pääomien edelleen kasvaessa koneyhteistyön keskuudessa, myös riski ilman sopimuksia tapahtuvassa toiminnassa kasvaa. Lisäksi sopimusten puuttuminen jarruttaa koneyhteistyön hyötyjen realisoitumista. Esimerkiksi urakointina toteutettavan rehunkorjuun hyödyt eivät pääse realisoitumaan, mikäli omasta konekannasta ei uskalleta luopua. (Lehtonen 2014.)

Kehittyneemmät mallit sopimisesta parantaisivat myös yksittäisen tilan mahdollisuuksia vaikuttaa prosesseihin, jotka toteutetaan yhteistyön kautta. Kirjaamalla halutut laatutekijät ja toteutustavat sopimuksiin, esimerkiksi säilörehunkorjuussa taataan se, että viljelijä voi vaikuttaa myös korjuun laatutekijöihin, vaikkei itse työtä toteutakaan. (Lehtonen 2014.)

3 OSAKEYHTIÖ

Osakeyhtiö on yksi Suomen lainsäädännössä määritellyistä yhtiömuodoista. Muista yritysmuodoista se eroaa osakeomistukseen pohjautuvan omistusrakenteensa kautta. Osakeyhtiössä kukin osakas omistaa yhtiöstä osakepääomansa määräämän prosentuaalisen osuuden, ja on oikeutettu osallistumaan yhtiön päätöksentekoon äänimäärällä, joka vastaa omistuspohjaa.

Suurimman eron muihin yhtiömuotoihin osakeyhtiössä tekee yhtiön osakkaiden vastuullisuus. Osakkaat ovat vastuussa yhtiöstä ja sen veloista ainoastaan yhtiöön sijoittamansa pääoman verran. Verrattuna yhtiömalleihin, kuten avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, tämä tuo osakkaille turvaa. Edellä mainituissa yhtiömuodoissa osakkaat vastaavat yhtiöstä koko omaisuudellaan.

Usein pienien ei-julkisten osakeyhtiöiden omistajat joutuvat kuitenkin sitomaan myös muuta omaisuuttaan yhtiöön. Tällöin yhtiö usein ei ole pelkästään sijoituskohde, vaan omistajat myös työskentelevät yhtiössä, tai käyttävät sen palveluita. Etenkin tilanteissa, joissa yhtiö tarvitsee pääomaa, mutta pääoman kohde itsessään luo huonosti vakuusarvoa, tarvitaan usein lisävakuuksia, joita osakkaat voivat yhtiölle tarjota. Yksi malli lisävakuuksista on, että omistajat takaavat yhtiön lainoja. (Nissinen 2014.) Malli, jossa osakkaat takaavat yhtiön lainoja, sitoo osakkaat tiukemmin yhtiöön ja häivyttää osakkaan yksityisomaisuuden ja yritystoiminnan rajaa.

Yhtiön toimintaa säätelee osakeyhtiölaki, joka uudistuu aika ajoin. Viimeisin suurempi uudistus lakiin toteutettiin 2006 jolloin osakeyhtiön perustamistoimia ja pakollisia sopimuskohtia karsittiin. Lakiuudistuksella pyrittiin voimistamaan osakeyhtiön asemaa joustavana yhtiömuotona. Uudistusten jälkeen ei esimerkiksi ole enää määritelty minkä kokoiselle yhtiölle täytyy valita toimitusjohtaja. (Österman 2007, 15.) Joka vuosi 2006 tapahtuneen uudistuksen jälkeenkin lakiin on tullut päivityksiä ja muutoksia, mutta ne ovat koskeneet lähinnä julkisten osakeyhtiöiden muodollisuuksia ja muun lainsäädännön muutosten mukanaan tuomia päivityksiä (ks. Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624).

3.1 Perustaminen

Osakeyhtiön voi perustaa joko yksi tai useampi henkilö. Yhtiö perustetaan perustamiskokouksessa, jonka yhteydessä päätetään omistussuhteista, osakkeiden määrästä ja yhtiön johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikaudesta. Perustamiskokouksen seurauksena syntyy perustamissopimus (Liite 1). Sopimuksen on aina oltava kirjallinen ja sen tulee sisältää:

- Sopimuksen päivämäärä
- Kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet
- Osakkeiden merkintähinta
- Osakkeiden maksuaika
- Yhtiön hallituksen jäsenet
- Yhtiön tilintarkastajat

(Yrittäjät 2014.)

Perustamissopimuksen yhteydessä on luotava myös yhtiöjärjestys. Siinä kirjataan minimissään yhtiön toimintanimi, kotipaikkana oleva kunta ja toimiala. Joko perustamissopimukseen tai yhtiöjärjestykseen on myös kirjattava hallituksen puheenjohtaja ja tilikausi. Edellä mainitut tekijät ovat pakollisia, mutta usein on hyvä kirjata myös muita asioita, kuten tehtävien hoidosta estymisen yhteydessä. (Yrittäjät 2014.)

Yhteistyö yritysten yhteydessä on mielestäni myös tärkeää kirjata lunastusoikeudesta. Sillä määrätään osakkaan osakepääomasta luopumisesta. Esimerkiksi ovatko muut osakkaat ensisijaisesti oikeutettuja lunastamaan osakkuuden yhtiöstä, ja kuinka suhtaudutaan osakeannin myyntiin sukupolvenvaihdon yhteydessä. (ks. Yrittäjät 2014.)

Yhtiö syntyy kun se kirjataan patentti- ja rekisterihallituksen kautta kaupparekisteriin. Tämä kirjaus on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta, tai muutoin sopimus raukeaa. Ennen kirjausta osakkeiden maksu täytyy olla suoritettuna. Kirjaus voidaan toteuttaa sähköisessä patentti- ja rekisterihallituksen palvelussa, patentti- ja rekisterihallituksen tarjoamalla perustamispaketilla, tai muulla kaupparekisteri-ilmoituksella. Perustiedot rekisteriä varten annetaan aina vakiomuotoisella Y1-lomakkeella. Tämän lisäksi täytetään vakiomuotoiset liitelomake 1 ja henkilötietolomake. (PRH 2015.)

Sähköinen perustaminen on hinnoiteltu käsittelymaksultaan edullisimmaksi. Sekä sähköinen perustaminen, että patentti- ja rekisterihallituksen tarjoama perustamispaketti soveltuvat yhtiöille, joille riittää vakiomuotoinen yhtiöjärjestys, osakkeiden maksu tapahtuu rahalla yhtiön tilille, koko osakkeiden merkintahinta merkitään osakepääomaan ja kaikki yhtiön edustamiseen oikeutetut henkilöt omaavat suomalaisen henkilötunnuksen. Jotta verkkopalvelurekisteröinti onnistuu, täytyy kaikilla osakkailla olla lisäksi suomalainen henkilötunnus ja jokin verkkotunnistautumismahdollisuus kuten verkkopankkitunnukset. (PRH 2015.)

3.2 Rahoitus

Yritystoiminta tarvitsee lähes aina toimintansa käynnistämiseen rahoitusta. Rahoituksella katetaan yritystoiminnan käynnistämisestä syntyviä kustannuksia, joita ei muutoin pystyttäisi maksamaan, koska ennen toiminnan aloitusta toiminta ei ole vielä tuottanut. Rahoitusta tarvitaan myös myöhemmin esimerkiksi toiminnan laajenemisen rahoittamiseen.

Osakeyhtiössä rahoitus pohja voidaan jakaa kahteen ryhmään: omaan pääomaan ja vieraaseen pääomaan. Vierasta pääomaa ovat esimerkiksi lainat ja muu yhtiön ulkopuolelta tuleva rahoitus, josta yhtiö on vastuullinen. Omaa pääomaa puolestaan on esimerkiksi osakepääoma ja yhtiön tuottama voitto. (Immonen, Ossa & Villa, 2014, 8 - 11.)

Oma pääoma voidaan edelleen jakaa kahteen osa-alueeseen, eli sidottuun pääomaan ja vapaaseen pääomaan. Sidotun pääoman tarkoituksena on turvata velkojan asemaa yhtiön toiminnan yhteydessä. Yhtiö ei voi maksaa sidottua pääomaa takaisin osakkailleen. Tällaista sidottua pääomaa on esimerkiksi osakepääoma ja erilaiset yhtiöön luodut vararahastot. Vapaapääoma puolestaan rinnastetaan ulkopuoliseen pääomaan, ja se on helpommin palautettavissa yhtiöstä. Vapaata pääomaa ovat esimerkiksi sijoitetun vapaan oman pääoman rahastot ja tilikausien voitot. (Immonen, Ossa & Villa, 2014, 8 - 11.)

Osakeyhtiön alkupääoma kerätään aina osakeannilla. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäis osakepääoma on 2 500 € ja julkisen osakeyhtiön 80 000 €. (Österman 2007, 15.) Osakepääoma muodostuu yksittäisen osakkeen hinnasta ja osakkeiden määrästä. Osakeanti on keino kerätä rahoitusta myös muulloin kuin perustettaessa. Esimerkiksi yhtiön investoidessa ja laajentaessa toimintaansa se voi järjestää lisäosakeannin, jolla kerätään pääomaa yhtiölle. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, Luku 9 §1.)

Osakkeet maksetaan useimmiten rahalla, mutta etenkin yritysjärjestelyiden yhteydessä myös apporti on mahdollinen tapa maksaa osakkeista. Apportilla tarkoitetaan omaisuutta, joka siirtyy osakkaalta yhtiön nimiin ja sen arvolla maksetaan osakepääomaa. Apportin ehdot on säädelty tiukasti osakeyhtiölaissa, jotta omaisuuden siirroilla ei voitaisi kerätä yhtiöön esimerkiksi epärealistista nettovarallisuutta. Apporttien arvo määritellään apportin luovutushetkellä, ja arvon määrittämisen kriteerinä on omaisuuden sen hetkinen arvo apportin saavalle yhtiölle. (Immonen, Ossa & Villa, 2014, 39 – 41.)

Apporttien arvo osakkeiden maksussa on vahvistettava tilintarkastajalla. Tarkastajan lausunto on esitettävä liitteenä osakeyhtiötä rekisteröitäessä. Lausunnon tarkoituksena on varmistaa, että apporti annettavalla omaisuudella on todella sille asetettua arvoa vastaava arvo perustettavalle yhtiölle. Jotta osakkeita voidaan maksaa apporteilla, täytyy perustamissopimuksessa olla mainittuna osakkaan oikeus tai velvollisuus maksaa osakkeiden merkintähinta apportilla. Tämän lisäksi on yksilöitävä apportiomaisuus, yksilöitävä apportiomaisuudella suoritettava maksu, mainittava omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja mainittava omaisuuden arvostamisessa noudatettavat menetelmät. (PRH 2015.)

Laina on myös yksi tapa rahoittaa perustamisvaihetta. Osakeyhtiö on itsenäinen oikeustoimija, joten se pystyy olemaan lainan ottaja. Yhtiötä rahoitettaessa rahoittaja kohtelee sitä kuin yksityishenkilöäkin. Yhtiön omaisuuden vakuuskelpoisuus ja toiminnan kannattavuuden tunnusluvut määräävät sen, saako yhtiö lainaa. (Nissinen 2014.)

Osakkaat voivat rahoittaa yhtiötä muutenkin kuin ostamalla yhtiön osakkeita. Yhtiön perustamiseen otettava laina voikin tulla myös osakkailta tai joltain muulta toimijalta kuin rahoituslaitokselta. Tällöin lainaehdot määritellään yhtiön ja lainan antajan välillä. Tällaista lainaa kutsutaan pääomalainaksi. Mahdollisissa yhtiön kriisitilanteissa pääomalainat ovat heikommassa asemassa kuin muut velkojat. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, Luku 12).

Rahaa voidaan sijoittaa myös sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoihin. Näistä rahastoista käytetään nimitystä SVOP. Rahastojen etuna osakepääomaan ja erilaisten vararahastojen luomiseen verrattuna on, että näiden rahastojen pääoma on vapaammin liikuteltavissa. Se voidaan jakaa yhtiöstä ulos. Sijoitetulle pääomalle yhtiö voi halutessaan maksaa korkoa. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624,Luku 8 § 2).

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastot mahdollistavat osakkaiden yhtiön sijoittamisen ilman varojensa sitomista. Jos esimerkiksi kolmen omistajan osakeyhtiö tahtoo tehdä investoinnin, jota ei voida rahoittaa tulorahoituksella, mutta sille ei haluta hakea lainaa, voivat osakkaat sijoittaa omaa pääomaansa yhtiöön näiden rahastojen kautta. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624,Luku 9 § 2).

3.3 Osakkaiden suhde osakeyhtiöön

Osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa osakkaiden varallisuus ja yhtiön varallisuus ovat hyvin selkeästi toisistaan erillään. Perinteisessä maatalousyrittämisessä yrittäjä ei välttämättä nosta lainkaan palkkaa yrityksestä, vaan käyttää yhtä tiliä sekä yksityistalouden, että yrityksen maksuliikenteeseen. Yrityksen rahaliikenne eritellään vasta verokirjanpidossa. Osakeyhtiössä tällainen toiminta on mahdollista.

Osakkaiden on mahdollista nostaa yrityksestä ansioita eri tavoin. Jos yrityksessä työskennellään täyspäiväisesti ja osakkaiden työpanos ei ole suhteessa yhtiöön sijoitettuun pääomaan, on järkevin tapa huomioida osakkaiden työ maksamalla osakkaille palkkaa. Mikäli yrittäjä omistaa yli 30 % yhtiöstä tai yhtiön äänivaltaisista osakkeista tai perheensä kanssa vähintään puolet, kuuluu hän yrittäjän eläkevakuutuksen piiriin (Eläketurvakeskus 2014.). Eläkejärjestelmä määräytyy yhtiön verotustavan mukaan. Mikäli yritystä verotetaan maatalouden verolain mukaan, vakuutus on MYEL-muotoinen ja mikäli elinkeinoverolain mukaan, vakuutus on YEL-muotoinen. (Mela 2014.)

Yrittäjän eläkemaksujen määräysperusteet ovat riippuvaisia siitä, kumpaanko järjestelmään kuullaan. Molemmissa järjestelmissä perusteena on yrittäjän työtulo, jolla tarkoitetaan työpanosta, jonka yrittäjä vuosittain yritykseen antaa, ja sitä vastaavaa palkka-ansiota. Laskentaperusteet ovat kuitenkin erilaiset. MYEL-järjestelmässä yrittäjäansio määräytyy viljelyssä olevaan maatalousmaahan sekä metsätalousmaahan pohjautuen. Yrittäjällä on mahdollista myös itse vaikuttaa maksamansa eläkemaksun suuruuteen lain sallimissa puitteissa muuttamalla perustyötulon painotusta omaa tilaa kuvaavaksi. (Maatalousyrittäjän eläkelaki. 22.12.2006/1280, § 15 – 17)

YEL-järjestelmässä koko työtulon määrä perustuu arvioon. Eläkevakuutusta otettaessa yrittäjä ilmoittaa työtuloarvion yhtiöön, jonka kautta itsensä vakuuttaa ja se vahvistetaan siellä. (Yrittäjän eläkelaki. 22.12.2006/1272, § 112.) Tästä työtulosta yrittäjä maksaa iästä riippuen noin 24 % eläkevakuutusmaksuja. Eläketurvakeskus valvoo yrittäjän työtuloarvion todenperäisyyttä. (Eläketurvakeskus 2014.) Maksettiinpa eläkettä kummalla järjestelmällä hyvänsä, maksujen määrä vaikuttaa myös aikanaan saatavaan eläkkeeseen.

Jos osakeyhtiön osakas kuuluu yrittäjäeläkevakuutuksien piiriin, on hänelle palkan maksaminen yhtiöstä verrattain edullista. Jos taas omistusosuus on pieni ja osakas siirtyy työeläkelain piiriin, palkan sivukulut suhteessa maksetun palkan määrään ovat suuremmat kuin yrittäjän eläkejärjestelmien piirissä. Tärkeää on kuitenkin huomata, että mikäli yhtiön osakas, jolle yhtiö on pääasiallinen tulonlähde, on työntekijän eläkelain piirissä, ja nostaa vain pienen osan ansioistaan palkkana yhtiöstä, heikentää hän merkittävästi eläkekertymänsä. Työeläkkeen kertyminen kun on suoraan suhteessa palkka-ansioon. (Hopeasaari 2014.)

Toinen keino ansion jakoon yhtiöstä on osingon kautta. Osinko on osaketta kohti maksettava summa yrityksen tilikauden voitosta. Se on omistetun omaisuuden tuomaa tuloa, joten sitä käsitellään verottajan näkökulmasta pääomatulona. Ongelmalliseksi osingon kautta maksettava ansio muodostuu, mikäli yhtiössä työskentely ja osakeomistus eivät ole samassa suhteessa.

Haastateltujen yrittäjien mukaan, kolmas vaihtoehto on myydä oma työpanoksensa omistamalleen yhtiölle. Jos yhtiön osakas tai osakkaat ovat yrittäjiä myös esimerkiksi toiminimellä tai omistavat maatilaa, on mahdollista työskennellä yritykselle alihankintana. Käytännön järjestelyjen kannalta tämä voi usein olla jopa helpoin ratkaisu, varsinkin jos yhtiölle tehtävissä työsuoritteissa käytetään esimerkiksi jotakin osakkaan omistamaa laitteistoa.

3.4 Verotus

Osakeyhtiön verotus poikkeaa paljon perinteisestä maatilaverotuksesta. Haastatteluissa kävi ilmi, että yhtiö, joka tuottaa omistajilleen konetyöpalveluja, eikä omista itse esimerkiksi peltoa, ei verottajan näkökulmasta kuulu maatalouden tuloverolain piiriin, ja näin ollen siirtyy verotettavaksi elinkeinotulon verolainsäädännön mukaisesti. Tämän lisäksi erilaisten verolainsäädäntöjen mukaan muodostuva verotettava tulo verotetaan eri tavalla, koska perinteistä maatilaa verotetaan henkilöverotukseen perustuen, kun taas osakeyhtiö kuuluu yhteisöveron piiriin.

Lähtökohtana kaiken yritystoiminnan verotuksessa on, että vuotuisista veronalaisista tuloista vähennetään vuotuiset vähennyskelpoiset menot. Tästä laskutoimituksesta muodostuu toiminnan verotettava tulo. Suurempien menojen poisto on jaksotettu useammalle vuodelle vähentämällä menoa vuosittain prosentuaalisesti. Tämän lisäksi on käytössä erilaisia vuosittaisen tulon tasaamisen menetelmiä, mutta pääperiaate on kuitenkin tulojen ja menojen erotus.

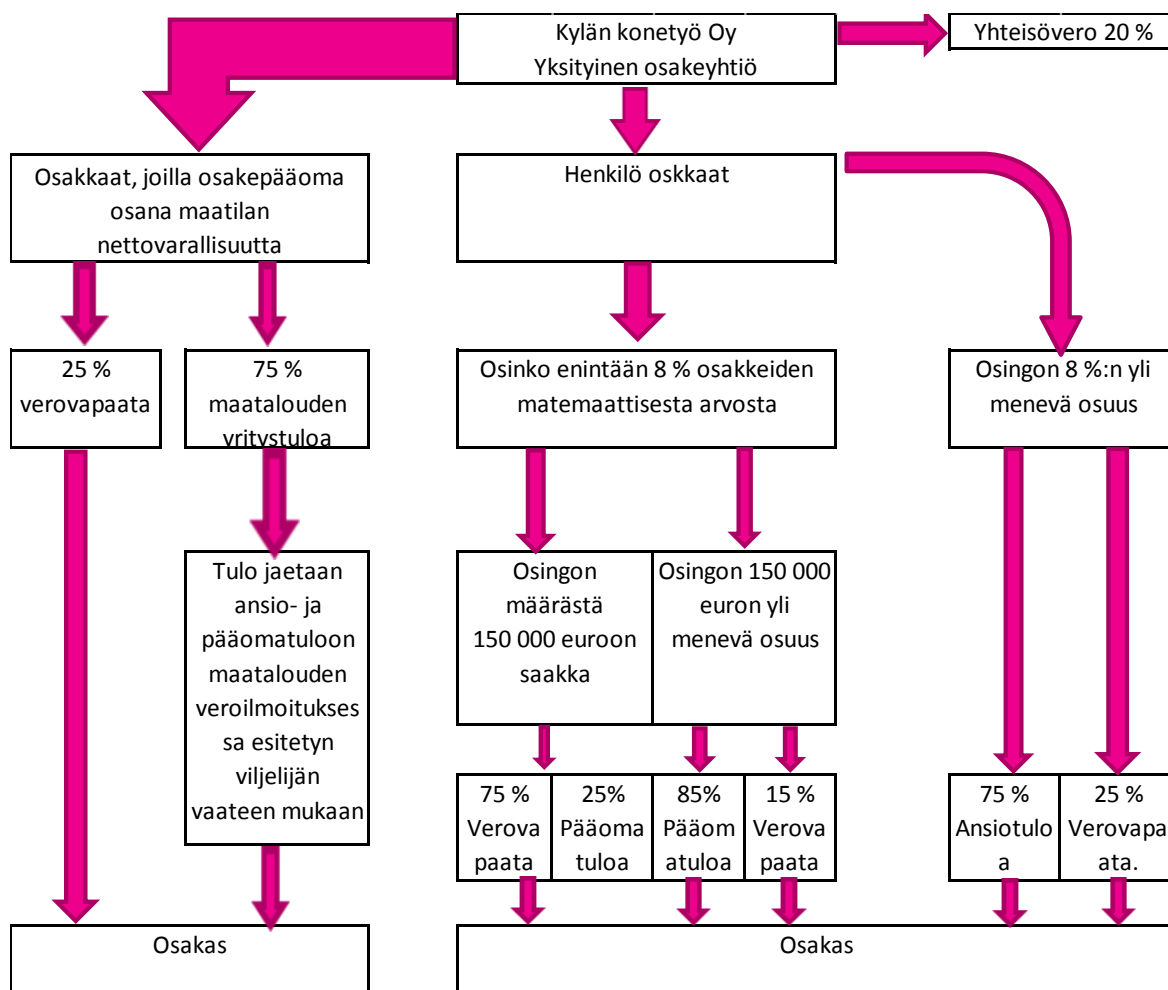
Verotettavan tulon aiheuttama veroseuraamus poikkeaa eri yhtiömuodoissa. Toimittaessa perinteisenä maatilana vuosittainen ilmoitettu verotulo lisätään viljelijän kyseisen vuoden ansiotuloon ja verotus tapahtuu progressiivisesti. Osakeyhtiössä erilaisia mahdollisuuksia käsitellä yhtiön tulosta on enemmän, ja tämä mahdollistaa tietyissä tilanteissa verohyötyjä.

Osakeyhtiöverotus perustuu yhteisöveroon. Se on 20 % yhtiön verotettavasta tulosta (Valtiovarainministeriö 2014). Yhtiön nettotulo lasketaan kultakin yhtiön tulonlähteeltä erikseen. Esimerkiksi jos

osakeyhtiöllä on sekä maatalouden, että elinkeinotoiminnan tuloja, näiden tulohaarojen erikseen lasketut verotettavat tulot lasketaan yhteen yhtiön verotettavaksi tuloksi. (Kovalainen 2007, 31.)

Tämä yhteisöveron jälkeen jäävä tulos on yhtiölle tilikauden voitto. Se, kuinka voittoa käytetään, ja kuinka tuottoa jaetaan omistajille, on monella tavalla varioitavissa. Mikäli osakkaat tekevät yhtiössä töitä voidaan heille maksaa pitkin tilikautta palkkaa, joka tietenkin alentaa yrityksen tulosta. Palkasta kukin osakas maksaa oman tuloveroprosenttinsa mukaisen veron. (Hopeasaari 2014.)

Toinen vaihtoehto osakkaille on olla nostamatta palkkaa laisinkaan, tai vain osa siitä. Loppuansio voidaan nostaa osinkojen kautta. Tällöin osakkaan ”palkka” verotetaan osana yhtiön tulosta. Yhtiön yhteisöverojen jälkeen jäävästä voitosta yhtiö voi sitten maksaa osinkoa osakkeen omistajille. Osaketta kohti maksettava osinko on osittain verovapaata. Yksityisissä osakeyhtiöissä 8 %:n osaa omistusosuuden matemaattisesta arvosta vastaava summa voidaan vuosittain jakaa 75 %:a verovapaasti 150 000 € asti. Kahdeksan prosentin tai 150 000 €:n yli menevä osuus verotetaan ankarammin. 150 000 €:n yli menevää osaa verotetaan 85 % pääomatulona ja 15 % on verovapaata. Osakkeiden laskennallisen arvon kahdeksan prosentin ylimenevä osuus katsotaan 75 % ansiotuloksi ja 20 % on verovapaaksi. Kuviossa 1 selvennetään verotuksen kulku. (Kovalainen 2007, 31 - 33.) Pääomatulon veroprosentti on 40 000 € asti 30 % ja siitä eteenpäin 32 % (Valtiovarainministeriö 2014). Verovuodelle 2015 pääomatulon korkeamman prosentin raja laskee 30 000 €:oon ja ankarammin verotettavan osan veroprosentti kohoaa 33 %:iin (Veronmaksajat 2015).

KUVIO 1. Osingon verotus yksityisessä osakeyhtiössä. (Kovalainen 2007, 31 – 33; Valtiovarainministeriö 2014; Tuloverolaki. 30.12.1992/1535.)

Mikäli maanviljelijän osakkeiden katsotaan kuuluvan maatalouden varallisuuteen, eli niiden arvo voidaan kirjata nostamaan maatalouden nettovarallisuutta, ei yhdeksän prosentin verovapaata osingonostoa ole käytössä. Tällaisessa tilanteessa osingosta 70 % kirjataan osaksi maatalouden tulosta ja 30 % on verovapaata. Osingon pääomatuloverotus tehdään maatalouden nettovarallisuuteen pohjautuen jakamalla osa ansiotulosta pääomatuloksi, kuten toimitaan muunkin maatalouden tulon osalta. (Kovalainen 2007, 31 - 33.)

Osakeyhtiössä yhtiömuotona on sekä etuja, että haittoja verrattuna perinteisen maatilatalouden verotukseen. Etuja saavutetaan etenkin, jos yrityksessä toteutetaan investointeja paljon tulorahoituksella. Perinteisessä maatilamuodossa yritykseen takaisin ohjattava tulorahoitus kulkee yrittäjän henkilöverotuksen läpi, ja voi näin tulla verotetuksi korkeallakin veroprosentilla progressiosta johtuen. Osakeyhtiössä kaikesta yhtiön tuloksesta, jota ei jaeta ulos, maksetaan vain yhteisövero.

Osakeyhtiön haitat tulevat esiin, jos yritystoiminta on pienimuotoista, sen voittoja ei sidota yhtiöön ja yrittäjätulo vuosittain jää pieneksi. Tällöin pelkkä ansiotulopohjainen verotusmenettely on todennäköisesti edullisempi. Osakeyhtiössä tuloksesta on aina maksettava yhteisövero. Yhtiön matala nettovarallisuus ei mahdollista verovapaata osingonjakoa, ja tulouttamalla työosuus palkkana maksetaan verot kahteen kertaan.

4 KONEYHTEISTYÖN YHTIÖITTÄMINEN

Tässä kappaleessa käsitellään koneysteistyön eroavaisuuksia muun maatilatoiminnan yhtiöittämiin verrattuna. Kappale esittelee toimintamalleja toteuttaa yhtiömuotoista yhteistyötä. Iso osa mahdollisista toimintamalleista on tullut esille opinnäytetyön yhteydessä tehtyjen yrityshaastattelujen kautta.

Osakeyhtiömuotoinen koneysteistyö on mielestäni rinnastettavissa muidenkin maatalouden tukitoimintojen yhtiöittämiseen. Erona koko toiminnan yhtiöittämiseen on, että kun osa toiminnoista yhtiötetään, kahden yhtiön on tästä eteenpäin toimittava ikään kuin symbioosissa. Lisäksi yhtiöjärjestelyistä riippuen toinen yhtiö ei välttämättä päädy maatilaverotuksen alaiseksi, vaan tulee verotettavaksi elinkeinoverolain mukaan.

4.1 Perustaminen

Koneyhteistyöyhtiön perustamisen tulee aina lähteä tarpeesta. Tutkimuksessa tuli esille, että osa yhtiöistä olisi todennäköisesti jäänyt perustamatta jos alueella olisi ollut joku ulkopuolinen taho, joka olisi kyennyt tarjoamaan järkevähintaisen palvelun. Palvelun tarpeen määrittäminen toimii samalla myös tulevan yhtiön markkinoiden kartoituksena ja on todennäköisesti yksi rahoittajan vaateista perustamisvaiheessa.

Toinen miettimisen aihe on resurssit. Mikäli yrittäjillä on mahdollisuuksia luovuttaa työpanostaan yhtiöön, voidaan yhtiön toimintaa nojata näiden resurssien varaan. Mikäli osakkaiden aika kuluu lähitökohtaisesti tilalla, täytyy yhtiön suunnittelussa lähteä suoraan liikkeelle siitä, että tilalliset ovat yhtiössä vain omistajan roolissa, ja työvoima yhtiöön hankitaan muualta. Resurssien puute puoltaa töiden teettämistä urakointina, sillä todennäköisesti johonkin työvaiheeseen täysin keskittyvä yrittäjä pystyy saavuttamaan suuremman tehokkuuden, ja myös kilpailukykyisemmän hinnan yksittäiselle työvaiheelle.

Lähtötilanne määrää sen, millainen perustamisprojekti on. Jos yhtiö perustetaan niin sanotusti tyhjästä, eli yhtiön omaisuus hankitaan perustamisvaiheessa, eikä yhtiön taustalla ole aikaisempaa yhteistoimintaa, on perustaminen prosessina yksinkertaisempaa. Aikaisemman yhteistyön siirtäminen yhtiölle ei sekään ole vaikeaa, mutta vaatii huolellisuutta perustamisvaiheessa. Aikaisempaa yhteistyötä voi olla koneiden yhteisomistus, jolloin konekanta on jo olemassa, mutta jokainen viljelijä omistaa palan siitä itsenäisenä. Tällöin menettely, jolla yhteistyöhön siirrytään, on edelleen yhtiön perustaminen. Pidemmälle viety yhteistoiminta esimerkiksi verotusyhtymänä voidaan käsitellä yritysmuodon muutoksen kautta, jolloin voidaan soveltaa liiketoiminnan jatkuvuuden periaatteita. Kun voidaan katsoa, että sama yritystoiminta jatkuu uuden yhtiömuodon alla ja yhtiön varat ja velat pysyvät muutoksessa ennallaan, toiminnan katsotaan jatkuvan. Jatkuvuuden periaate poistaa toiminnasta lakkaavalta edelliseltä yhteistyöyhtiöltä mahdolliset tuloveroseuraukset, joita kaluston luovuttaminen esimerkiksi toisi. (Verohallinto 2015b.)

Jos aikaisempaa toimintaa lähdetään yhtiöittämään, täytyy vanha yhteisomistettu omaisuus siirtää yhtiölle. Yhtiö voi joko ostaa omaisuuden osakkailta, tai osakkaat voivat antaa sen apporttina osakkeiden arvoa vastaan. Molemmissa tapauksissa omaisuuden hinnoittelu ja hinnoittelun perusteet täytyy käydä läpi huolella. Joissain tapauksissa verottaja voi tuomita väärin hinnoitellut tuotteet yritykseksi jakaa laittomasti yrityksen voittoja. (Laki veromenettelystä 1995, § 29; Immonen, Ossa & Villa, 2014, 39 – 41.)

Kun omaisuus siirtyy yhtiön nimiin, se käsitellään maatilaverotuksessa kuin konekantaa olisi myyty tilalta pois. Tästä syystä konekannan siirtymisen yhtiölle kannattaa mielestäni sijoittua samalle verovuodelle, jona yhtiöltä ensimmäisen kerran ostetaan palveluita. Näin ollen omistetun konekannan pienenemisestä johtuva poistopohjan alenema ei tee piikkiä maatalouden verotettavaan tulokseen, koska yhtiöltä ostettu palvelu näkyy vähennyksinä jo samana verovuonna. (Maatilatalouden tuloverolaki 15.12.1967/543, § 8)

4.2 Toiminta

Tutkimuksessa yhtiöt olivat erilaisia, ja näin ollen myös niiden käytännön toiminta oli erilaista. Yhteisenä tekijänä kuitenkin voitiin pitää, että yhtiön omistaman kaluston jouheva toiminta ja palvelun oikeudenmukaisuus asiakkaille ovat tärkeitä tekijöitä koneiden korkean hyötysuhteen saavuttamisessa. Näin ollen yhtiön olisi hyvä noudattaa samanlaisia periaatteita toiminnassaan kuin kaupallisenkin koneaseman. Jonkinlaisen varausjärjestelmän luominen on tärkeää toiminnan jouhevuuden takaamiseksi.

Osakeyhtiölainsäädäntö vaatii tietyt näkyvät päätöksentekomuodot. Vuosittaisessa yhtiökokouksessa valitaan hallitus ja esitellään yhtiön talous yhtiön osakkaille. Valittu hallitus päättää yhtiön hankinnoista ja hinnoittelusta, sekä toimintaan liittyvistä asioista hallituksen kokouksissa. Isot investointipäätökset voidaan siirtää käsiteltäviksi myös yhtiökokoukseen. Arjen päätöksentekoa hallitus voi keskittää yksittäisille henkilöille tai ryhmille, jottei kaikesta tarvitse päättää kokouksina. Esimerkiksi töiden aikataulus ja koneiden kunnossapitoon liittyvät hankinnat oli osalla tutkimuksessa haastatelluista yhtiöistä toteutettu niin, ettei niistä tarvittu erikseen kuulla koko hallitusta ja näin toiminta oli tehokkaampaa. (ks. Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, Luku 5 – 8.)

Osakkaiden työskentely yhtiöissä oli toteutettu kaikissa haastatelluissa yhtiöissä muutoin kuin palkkasuhteissa. Mikäli kaikki osakkaat työskentelevät yhtiölle yhtä paljon, on yleensä järkevin muoto hyvittää yhtiölle tehty työ osinkojen jaolla. Tällöin kuitenkin osuuksien täytyy olla yhtä suuria, tai muuten vastata osakkaiden yhtiölle antamaa työpanosta, jotta järjestelmä on oikeudenmukainen. Käytännössä jo viiden osakkaan yhtiössä on mielestäni hyvin hankalaa saada työpanos yhtä suureksi, jolleivät kaikki osakkaat työskentele täysipäiväisesti yhtiössä. Lisäksi alle 30 % omistusosuudella saatu osinkoansio ei kerrytä eläketurvaa, koska tällainen osakas ei kuulu YEL:n piiriin. Tämä kannattaa ottaa huomioon henkilökohtaista tulevaisuutta ajatellen.

Yleisimmin haastatelluissa yhtiöissä osakkaat tekivät työnsä yhtiön laskuun urakointisuhteessa. Urakoinnin taksa oli esimerkiksi sama, kuin yhtiöllä palkkasuhteessa olevien työntekijöiden palkkausku-
lut. Järjestelmä on yksinkertainen, koska se mahdollistaa osakkaiden omistaman omaisuuden käyt-
tämisen yhtiössä. Jos vaikka kuivuriyhtiön tarvitsee aurata pihapiirinsä talvisaikaan, voi joku osakas
urakoida pihat auki määrittäen työllensä hinnan huomioiden oman työnsä ja koneensa käytöstä
muodostuvat kustannukset. Palkkasuhteessa yhtiöön oleminen on hyötyyn nähden suhteessa kal-
leinta, mikäli kyseessä ei ole vain muutaman henkilön omistama yhtiö, jossa yksittäinen omistajuus
on yli 30 %. Koska todennäköisesti kaikilla yhteistyöyrityksen osakkailla on myös maatila, on ura-
kointisuhde mielekkäämpi.

4.3 Rahoitus

Rahoituksen saannin pohjana yhteistyöyritykselle on sama ajattelumalli kuin muunkin yritystoimin-
nan rahoituksessa. Ensimmäiseksi selvitetään onko yritystoiminnalle mahdollista saada käynnistämis-
tukea tai investointiavustusta, eli niin sanottua pyyteetöntä rahaa. Tämän jälkeen mietitään mikä on
mahdollinen oman pääoman osuus, jonka osakkaat ovat valmiita yhtiöön sijoittamaan. Tämänjäl-
keen loppurahoitus pyritään saamaan vakuuksia vastaan joltakin rahoituslaitokselta.

Investointiavustusta voidaan hakea valtiolta kunnilta tai itsenäisiltä rahoituslaitoksilta (Virtuaali am-
mattikorkeakoulu, 2014). Suurin yhtenäisen käytännön avustusten jakaja on Maaseutuvirasto, Mavi.
Sen jakama rahoitus perustuu strategiaan, jonka pohjalta luodaan 5-vuotinen rahoituskausi. Tämän
rahoituskauden ehtojen puitteissa jaetaan rahoitusta haettuihin investointeihin. Seuraavan rahoitus-
kauden ehdot julkaistaan kevään 2015 aikana, joten tätä työtä tehdessä tuleva ohjelmakausi ei ole
vielä selvillä. Kevään aikana vahvistetaan sekä avustettavat kohteet, että avustukseen käytettävissä
olevat varat. (Mavi 2015.)

Investointiavustus myönnetään kustannusarvioon pohjautuen tiettyinä prosenttina, ja maksetaan to-
teutuneiden kustannusten perusteella. Avustuksen saamisen pohjana on tiettyjä ehtoja, jotka esi-
merkiksi rakentamisessa täytyy huomioida. Jos jokin osa ei täytä avustukselle täytettyjä ehtoja, tai
se ei ole tuettava kohde, ei kustannuksia siltä osin huomioida avustusta myönnettäessä. Vuoden
2014 loppuun päättyneellä tukikaudella esimerkiksi kuivuriyhtiön olisi ollut mahdollista hakea 15 %
hyväksytyistä kustannuksista avustusta. Kustannuksista 70 %:lle olisi ollut mahdollista saada korko-
tukea. Korkotukea pystyi myös hakemaan yhteiskonehankinnoille, mutta menneellä kaudella ei ollut
mahdollista hakea avustusta yhteiskoneille. (Mavi 2015.)

Kuntien avustuskäytännöt poikkeavat kuntakohtaisesti ja ovat usein tapauskohtaisia. Kuntien Inter-
netsivuilla on usein annettu jonkinlainen pohja sille, millaisissa tilanteissa kunta voi avustusta myön-
tää. Myös hakemiskäytännöt poikkeavat toisistaan esimerkiksi hakuajankohtien osalta, koska kuntien
ohjelmat eivät noudata Mavin tavoin mitään tiettyä kaavaa. (ks. Leppävirta 2015; Kiuruvesi 2015; Ii-
salmi 2015.)

Oma pääoma ja lainaraha nivoutuvat tavallaan yhteen yhtiön varsinaista rahoitus pohjaa luotaessa.

Oman pääoman osuus vaikuttaa lainarahan ehtoihin, ja toisaalta usein myös oma pääoma on lainalla rahoitettua. Lainan ottajana vain toimii yhtiön sijasta osakas. Realistisia puhtaasti osakkailta itseltään tulevia rahoituksia koneysteistyöyhtiötä perustettaessa olisi tietty tulorahoitusosuus joka muutenkin investoitaisiin koneisiin kuluvana vuonna, mahdolliset omasta konetyöstä luovuttaessa saata- vat myyntitulot ja mahdolliset apportit.

Yhtiöön sijoitettavan osakkaiden varallisuuden sijoitusmuotoja ja sijoitusten sitovuutta kannattaa harkita. Osakepääomaan sidottu varallisuus on hankalammin yhtiöstä irroitettavissa, eikä välttämättä luo muitakaan etuja, kuten etuja lainarahan saannissa. Tästä syystä toiminnan käynnistämiseen ke- rätävässä rahoituksessa vapaan sijoitetun pääoman rahastomuodot voivat olla jatkon kannalta pa- rempi vaihtoehto, koska ovat joustavampia.

Lainarahoituksen saannissa ei voida yhteistyöyrityksille luoda mitään sapluunaa, vaan tapaukset ovat hyvin yksilöllisiä. Käytännössä lähtökohtana rahoituksen saantiin on aina yhtiön toiminta. Rahoittaja arvioi pystytäänkö toiminnalla kattamaan kustannukset ja lainanhoitokulut. Tämän jälkeen edetään vakuuskysymykseen. Yhteistyöyhtiöt ovat rahoittajan näkökulmasta haastavia, koska esimerkkejä on vähemmän, kuin esimerkiksi perinteisen maatilarahoitamisen puolella. Hyvin suunniteltujen ja toi- minnaltaan ja tuotto-odotuksiltaan järkevien yhtiöiden rahoittamiselle ei kuitenkaan ole mitään es- tettä. (Nissinen 2014.)

Toiminnan arviointi eri yrityksissä on tietysti erilaista, mutta käytännössä lopputulemana syntyy tuot- tojen ja kustannusten erotus. Se, miten erityyppiset yritykset eroavat rahoittajan näkökulmasta toi- sistaan, on enemmän riskien arvioinnissa ja vakuusarvon hakemisessa. Riskin arvioinnin pohjana on monia tekijöitä, mutta selkeästi eri yhtiötoteutusten muodostamia ovat esimerkiksi jäsenmäärä ja ympäristön mahdollisuudet kiinteän omaisuuden hyödyntämiseen kriisitilanteissa. Jäsenmäärä tukee rahoituskohteena esimerkiksi kuivuriyhtiöitä, jotka usein ovat jopa yli kymmenen hengen omistamia yhtiöitä. Tällöin yhtiön omistuspuhassa tapahtuvat muutokset vaikuttavat paljon vähemmän yhtiön toimintaan, eikä yhtiö ole yhtä sidonnainen osakkaisiinsa. (Nissinen 2014.)

Vakuus tarkoittaa pankin vaatimaa taetta lainan takaisinmaksulle. Vakuutena voivat toimia raken- nukset, maa-alueet ja yrityskiinnitysten yhteydessä esimerkiksi irtaimisto. Henkilöt voivat myös taata lainan tai osia siitä. Lainan saaminen on helpointa, kun koko lainasummalle löytyy vakuudet. (Osuuspankki 2015 a; Nissinen 2014.)

Yhtiö, jonka käynnistämiseen tarvittava rahoitus päätyy etupäässä moottoriyökoneiden hankintaan, kuten esimerkiksi yhtiössä, joka tarjoisi osakkailleen säilörehunkorjuuta, on vakuuskuvio kaikkein hankalin. Moottori- ja peltotyökoneet muodostavat vakuusarvoa yritysikiinnityksen kautta. Käytän- nössä vakuusarvo on 30 % poistamattomasta menojäännöksestä, eli hankittaessa 30 % koneen hankintahinnasta. Tällöin perinteista lainaa parempi vaihtoehto on esimerkiksi osamaksusopimukset. Näissä hankittava kalusto toimii paremmin vakuusarvona. (Nissinen 2014.)

Toinen mahdollinen tapa hankkia kalusto ja etenkin moottorityökoneet on leasing. Hiljalleen myös Suomessa on alkanut yleistyä malli, jossa työkoneita ei omisteta vaan ne "liisataan". Tutkimuksessa kävi ilmi, että yksi haastatelluista yrityksistä oli aloittanut koneyhteistyöyhtiön juuri yhteisellä leasing traktorilla. Järjestelyssä rahoitusyhtiö ostaa yrityksen tarvitseman työkoneen ja vuokraa sen sitä käyttävälle yritykselle. Tällöin koneesta maksetaan rahoitusyhtiölle vuokraa, mutta hankinta ei sido pääomaa eikä vakuuksia samalla tavalla kuin omistettu kone, koska omaisuuden omistus on rahoittajalla, eikä näin ollen vakuuksia tarvita. (Osuuspankki 2015 b.)

Niin sanottua vakuudetonta lainaa voi hakea valtio-omisteisesta Finnverasta. Yhtiö myöntää rahoitusta sekä uusille, että jo olemassa oleville pk-yrityksille. Yhtiö ei rahoita maataloutta, mutta mikäli yritys on puhtaasti urakointiin suuntautunut elinkeinoverolain alainen toimija, ei rahoituksen hakemiselle pitäisi olla estettä. Yhtiön kautta on mahdollista saada vakuudetonta lainaa 35 000 € ja tämän jälkeen 100 000 € 20 % omavastuuosuudella. (Finvera 2015; Nissinen 2014.)

Jos yhtiön omaisuus puolestaan on rakennuksia tai maata, kuten kuivuriyhtiössä, on rahoittamisen vakuuksien löytäminen huomattavasti helpompaa. Kuivaamorakennuksen vakuusarvo on noin 60 % rakennuksen hankintahinnasta, jolloin muun tarvittavan vakuuden tai omavastuun osuus on huomattavasti pienempi kuin muunlaista omaisuutta rahoitettaessa. (Nissinen 2014.)

Mikäli vakuudet yhtiön sisällä eivät riitä, täytyy niitä etsiä muualta. Osakkaat voivat taata yhtiön lainoja tai ottaa lainat itse ja sijoittaa rahan yhtiöön. Tämä tietenkin vie aina vakuuksia tiloilta ja vaikeuttaa mahdollisesti tilan rahoituksen saantia tulevaisuudessa. Muutoin kuin vakuuksien riittävyyden kautta ei yhtiöstä pitäisi syntyä vaikutuksia tilan rahoituksen saantiin tai päinvastoin. Yritysrahoituksessa pankki tutustuu aina rahoitettavan yrityksen sidonnaisuuteen, mutta todellisuudessa vaikutuksia rahoituksen saantiin tuskin tällaisista sidoksista muodostuisi. (Nissinen 2014.)

Yhden erityispiirteen yhtiössä toteutettava koneyhteistyö luo. Yhtiön omistuksessa oleva konekalusto on poissa maatilán menojäännöksestä, ja näin ollen se ei lisää yritys kiinnityksen yhteydessä tilán vakuusarvoa. Omistusosuus yhtiössä puolestaan ei kelpaa rahoittajalle vakuudeksi. Näin ollen yhtiömuotoisessa koneyhteistyössä tilán vakuusarvo on pienempi, kuin jos koneet omistettaisiin yhdessä ilman erillistä yhtiötä. Johtuen tavasta, jolla koneet vakuusarvoa muodostavat, tämä vaikutus kuitenkin on pieni. (Nissinen 2014.)

4.4 Verotus ja verosuunnittelu

Kahden yhtiön yhteistoiminta luo verotuksellisesti tilanteen, jossa ratkaisut vaikuttavat molempiin. Esimerkiksi korkeampi kate myytäessä palveluita laskee tilán tulosta ja pienentää näin progressiivisesti verotettavaa ansiota. Yhtiön tulos taas paranee ja yhtiöstä voidaan maksaa ulos esimerkiksi osinkoja, joiden verotusmenettely ei perustu progressioon.

Maatalouden yhteistyötä yhtiöitettäessä yhtiön toimiala todennäköisesti on niin lähellä maataloutta, että yhtiön osakepääoma voidaan kirjata osaksi maatalouden nettovarallisuutta. Yhtiöt, joiden osa-

keomistuksen katsotaan kuuluvan maatalouden piiriin, eivät maksa osinkoja henkilölle vaan maataloudelle, joten tulo on maatalouden tuloa. Osinkotulosta 30 % on verovapaata, mutta 70 % kasvat-
taa maatalouden tulosta. Tämä eritellään pääomatuloksi vasta maatalouden verotusta tehtäessä.
(Kovalainen 2007, 31 - 33.)

Hinnoittelua suunniteltaessa pääpainopiste pitäisi kuitenkin aina olla muualla kuin verotuksessa. Ra-
haliikenteen suunnittelussa symbioosi tulisi ensin unohtaa, luoda hinnoittelu ja lopuksi tarkastella,
onko jotain tehtävissä. Suomalainen verotuslainsäädäntö pohjautuu ajatukseen, jossa palvelut myy-
dään aina käyvällä hinnalla ja muu menettely on kyseenalaista. Osakeyhtiöiden toiminnassa ajatte-
lumalli korostuu, koska yhtiö on erillinen toimija.

Käyvästä hinnasta poikkeava hinnoittelu voidaan tulkita peiteltyksi osingon jaoksi. Peitelty osinko
tarkoittaa hyötyä, jonka osakeyhtiön omistaja tai omistajan lähisukulainen saa yhtiön muihin asiak-
kasiin verrattuna tai palvelun käypään hintaan nähden edullisemmin. Myös osakkaalta ostetut tuot-
teet ja palvelut, jotka on hinnoiteltu ylihintaisiksi, sekä osakkaalle maksettava liian korkea palkka yh-
tiössä tekemästään työstä voidaan tulkita peiteltyksi osingonjaoksi. Käytännössä peiteltyyn osingonja-
on menettelyissä yhtiön tulosta jaetaan osakkaille halvemman hinnan kautta, ilman että se kulkee
minkään verotusmenettelyn läpi. (Verohallinto 2015a.) Yhteistyöyhtiöiden kohdalla esimerkiksi osak-
kaille halvemmalla hinnalla tarjottu palvelu tulee veronalaiseksi korkeampana maatalouden tulokse-
na, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että toiminta on veromenettelylain vastaista. (Laki verotusme-
nettelystä 18.12.1995/1558, § 29).

Peiteltyyn osingon todeksinäyttäminen on usein haastavaa. Helpoiten se käy ilmi tilanteessa, jossa
osakkaalle myytävä palvelu on edullisempaa, kuin yhtiön kustannukset tuottaa palvelu. Kuitenkin
kaikki osakkaiden hyväksi toteutettu eritasoinnointelu on periaatteessa tulkittavissa peiteltyksi osin-
goksi. (Verohallinto 2015a.) Helpoin tapa välttyä erheelliseltä menettelyltä on hinnoitella palvelut
realistisesti ja nostaa voittoja niistä kanavista, joista ne on suunniteltu nostettaviksi: ansio palkkana
tai laskutettuna oman toiminimen kautta, ja mahdollinen voitto osinkona.

Kokemani mukaan usein erilaisia yhtiöittämissuotoja suunnittelevat viljelijät perustelevat haluaan
siirtyä pois perinteisestä maatalousyrittäjyydestä verotuksellisilla eduilla. Tutkimuksen kohteena ol-
leista yrityksistä missään ei kuitenkaan koettu yrityksen tuoneen prosentuaalisesti maksettaviin ve-
roihin eroja esimerkiksi osinkojen kautta tuloksen maksamisen avulla. Muita verotuksellisia etuja yh-
teistyön yhtiöittäminen kuitenkin tuo.

Varsinkin suuren konepääoman omistaneissa yhteistyöyrityksissä, joissa pääoma koostui useista eri
koneista, koettiin, että yhtiöltä vuosittain tuleva lasku yksinkertaisti verotuksen suunnittelua. Yhtiöllä
tuotetut palvelut voidaan poistaa kertapoistona, vuosittaisen menojäännöksestä laskettavan prosent-
tiosuuden sijaan. Vuosittainen peltotyön kustannus liikkui eräällä yhteistyön yhtiöittäneellä tilalla
prosentin sisällä liikevaihdosta.

4.5 Haasteet ja mahdollisuudet

Yhtiömuotoiseen yhteistyöhön siirryttäessä suurin haaste on varmasti kynnys. Haastatelluissa yhtiöissä suurimmalla osalla osakkaista ei ollut ennen yhteistyöyhtiötä kokemusta muusta kuin maatalayrittämisestä. Mitä laajamuotoisempaa yhteistyöyrittäminen on, todennäköisesti myös siihen kerralla sidottavat pääomat ovat suurempia. Verrattuna yksittäisten yhteiskoneiden hankintaan harppaus on suurempi. Tämä yhdistettynä uuteen yritysmuotoon voi olla pelottavaa. Kolmessa haastatelluista yhtiöistä voimakkaasti vaikuttaneina perustajajäsenenä oli monipuolisesti yrittämiseen perehtyneitä henkilöitä.

Toinen selkeä haaste on kahden yhtiön symbioosista muodostuvat verotulkinnalliset tekijät. Usean eri, osin yhtenäisellä omistuspohjalla toimivan, yrityksen keskinäinen rahaliikenne luo helposti harmaan alueen. Tätä harmaata aluetta täytyy osata hallita täsmällisellä hinnoittelulla. Toiminta luo varmasti mahdollisuuksia niin sanottuun aggressiiviseen verosuunnitteluun, joka luo riskin, että toiminta tulkitaan lainsäädännön vastaiseksi.

Yhtiön oikeudenmukaisuus kaikkia osakkaita kohtaan määritellään perustamisvaiheessa. Siitä eteenpäin asiaa käsitellään yhtiökokouksissa ja yhtiön hallituksessa. Erillisistä lähtökohdista yhtiöön lähtevät osakkaat ovat erilaisessa asemassa. Esimerkiksi pyrkimys hyvään osinkotuloon nostaa palvelujen hintaa ja tuo etua tasaomisteisessa yhtiössä niille, jotka käyttävät yhtiön palveluja vähemmän. Nollatulokseen tähtäävä toiminta näkyy taas päinvastaisena. Jotta yhteistyö on mahdollista, yhtiössä olisikin ymmärrettävä ns. winwin-tilanne. Kilpailukykyinen palvelun hinta yhdistettynä kohtalaisiin osake tuottoihin on todennäköisesti kaikkia tyydyttävä ratkaisu ja takaa yhtiön tulevaisuuden.

Yhtiö selkeyttää yhteistyötä. Koneita ei enää omisteta yhdessä, vaan yhtiö omistaa ne. Niiden huolloista, korjauksesta ja käytöstä päätetään yhdessä ja todennäköisesti hallitummin kuin ilman erillistä organisaatiota. Haastatteluissa silmiinpistävää oli myös se, että kaikki haastateltavat tiesivät, kuinka paljon yhtiöllä tuotetun konetyön tekeminen heidän tilallaan maksoi. Yhtiö siis myös tuo tietoisuutta oman tilan kulurakenteesta.

Parhaimmillaan yhteistyö kaikissa muodoissaan auttaa työn organisoinnissa. Se vapauttaa resursseja toisaalla, ja toisaalta ottaa niitä käyttöön sieltä, missä ne ovat vajaalla käytöllä. Yhtiö antaa tähän yhden instrumentin. Esimerkiksi vähän itse itseään työllistävä kasvinviljelytilallinen voi saada lisätöitä yhtiöstä ja tarjota työpanoksensa yhtiön kautta sesongin aikaan työvoimapulasta kärsiville karjatalallisille. Samanaikaisesti työ saadaan toteutettua yhtiön omistamilla korkean käyttöasteen koneilla.

5 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN

Case – tutkimus, eli tapaustutkimus tarkoittaa tutkimusmuotoa, jolla pyritään tutkimaan jotai sosiaalista kohdetta, kuten ryhmää, yhteisöä, yritystä tai laitosta. Tutkimusmuodossa luodaan joko olemassa olevan rakenteen pohjalta tai johonkin olemassa olevaan rakenteeseen perustaen malli, jonka toimivuutta ja eri osa-alueita tutkitaan. Ominaista tutkimusmuodolle on, että aineisto rajoittuu yleensä yhteen kohteeseen, ja muuttujia ei ole juurikaan rajattu, vaan tapaus saa elää muuttujien mukana. (Virtuaali ammattikorkeakoulu, 2014.)

Menetelmänä case palvelee usein esiselvitystöitä ja erilaisia kehittämishankkeita. Menetelmä toimii aiheen ollessa käytännönläheinen, jolloin tapauksesta saadaan helpommin realistinen ja uskottava. Käytännönläheiset hankkeet, joiden prosessit, riippuvuussuhteet ja käytännön toiminta eivät kuitenkaan ole itsestään selviä, soveltuvat erinomaisesti menetelmän kohteeksi. (Virtuaali ammattikorkeakoulu, 2014)

Tässä työssä toteutettava case-tutkimus ei niinkään pohjautu mihinkään olemassa olevaan ryhmään, taikka yritykseen. Se pyrkii enemmänkin kartoittamaan olemassa olevien yritysten pohjalta toimintaympäristöä, jossa yhteistyöyritykset toimivat. Case on tässä tapauksessa abstrakti toimija. Yritystä ei ole nimetty eikä sen taustoja selvitetä. Se on vain yritys, jonka tarkoitus on tuottaa omistajilleen konepalveluja. Tutkimuksen konkreettiosassa luodaan malliyrityksiä toimimaan toimintaympäristössä, jonka tutkimus on selvittänyt.

5.1 Teemahaastattelu

Haastattelu tutkimusmuotona on yksi yleisimmistä. Se sallii tutkijan liikkua haastattelun aikana enemmän kuin esimerkiksi kvalitatiivinen tutkimus. Tämä mahdollistaa haastattelun aikana esille tulevien asioiden tarkentamisen ja haastattelun rakenteen muokkaamisen jokaiseen haastattelutilanteeseen sopivaksi. (Hirsjärvi & Hurme, 2004.) Mielestäni oman työni tutkimusmenetelmäksi haastattelu sopii erityisen hyvin, koska tutkimuksen aiheena on ennalta kohtalaisen tuntematon yhtiötoteutus, jonka käytännön ratkaisuja halutaan selvittää.

Haastattelut voidaan kategoroida sen mukaan, kuinka strukturoitu haastattelu on. Strukturoitu tarkoittaa rakennetta. Haastattelumuotoja vertailtaessa sillä tarkoitetaan, kuinka tiiviisti haastattelun kulku on ennalta sidottu esimerkiksi lomakkeen avulla. Teemahaastattelu sijoittuu haastattelumuotona lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimuotoon, ja onkin toiselta nimeltään puolistrukturoitu haastattelu. (Hirsjärvi & Hurme, 2004, 44 - 48.)

Tämän opinnäytetyön haastatteluissa ollaan haastattelun teorian kannalta lähimpänä asiantuntija-haastatteluja. Asiantuntijahaastatteluissa tyypillistä on, että kysymysasettelussa pyritään keräämään faktoja. Asiantuntija on vastatessaan joko oikeassa tai väärässä. Kun kysytään haastateltavalta puolestaan mielipidettä tai kokemaa asioihin, hän on aina oikeassa. (Alastalo & Åkerman, 2010, 372 –

376.) Haastateltaessa yrityksen edustajia yhtiöstä, jossa he ovat mukana, kerrotut asiat yrityksen toiminnasta tai lainsäädännöstä, johon haastateltavat ovat törmänneet, ovat faktaa. Sen sijaan vastaukset esimerkiksi siitä onko yhtiö ollut hyvä muoto tuottaa palvelut, ovat aina vastaajan näkökulmasta totta, koska ovat hänen kokemaansa. Kanta ei kuitenkaan välttämättä ole sama kaikilla saman yhtiön edustajilla.

Koska haastateltavien yhtiöiden edustajat on valikoitu tutkimukseen soittamalla yhtiön yhteystiedoissa olleelle henkilölle ja esittämällä kysymys ”Ketä yhtiöstänne voisoin haastatella?” on vastaajien profiloituminen mahdollista. Kaikki haastatellut henkilöt toimivat yhtiöissään jossakin vastuuvirassa. Henkilöitä suositeltiin, koska he olivat parhaiten perillä asioista, mutta samalla on mahdollista, että aktiivijäsen kokee yhtiön toimivuuden eri tavalla.

Kysymysten lähtökohtainen asetelma vaikuttaa siihen, kuinka saatuja vastauksia tulee analysoida. Puhtaita faktoja hakeneiden kysymysten ristiriitaisuuden tulisi herättää ajatukseen, että asia on tarkastettava vielä jostakin muustakin lähteestä. Mieliideoasioissa puolestaan voidaan kategorioida vastauksia ja näin saada numeerista aineistoa muodossa ”30 prosenttia vastaajista piti...”. Kysyttäessä asiantuntijalta kysymys, johon ei ole yhtä absoluuttista vastausta, hän ei vastaa kysymykseen asiantuntijaroolissa, vaan kokijana, kulttuurin jäsenenä. (Alastalo & Åkerman, 2010, 372 – 376.)

Haastattelun haasteita on sen vaativuus tutkimusmenetelmänä, sekä suuri työmäärä. Haastattelun tulosten analysoinnin yleisin menetelmä on litterointi, joka mielestäni on myös paras vaihtoehto tässä työssä. Litterointi toteutetaan nauhoitettujen haastattelujen pohjalta.

Haastateltavat yritykset on valikoitu tutkimukseen arvioimalla niiden sopivuutta aihealueeseen. Koska osakeyhtiömuotoista yhteistyötä on melko vähän ja sitä ei ole tilastoitu erikseen, yhtiöt on etsitty haastateltaviksi ohjaajien ja talousneuvonnassa työskentelevien henkilöiden avustuksella. Työsuunnitelmassa oli myös aikeissa haastatella yhtiöittämissä parissa työskenteleviä neuvoja vastaavalla tavalla kuin yritysten edustajia. Tästä kuitenkin luovuttiin, koska aiheen parissa työskennelleitä neuvoja on vähän, joten kokemuseräisen tiedon kerääminen heiltä olisi ollut haastavaa.

Litteroinnin merkityksenä tässä työssä on lähinnä nostaa työn reliabiliteettia ja tuoda työlle lisää läpinäkyvyyttä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja toistettavuus on usein haastavampaa kuin kvantitatiivisen tutkimuksen, koska vastausten taulukoiminen ja yhteisten luotettavuuden raja-arvojen luominen on usein mahdotonta. Tästä syystä läpinäkyvyys ja aineiston pohjalta tehtyjen päättelyketjujen esille tuonti on ainoa keino tuoda tutkimukselle uskottavuutta. Vastausten luotettavuutta tutkittaessa vastaavanlaisella otannalla toistettava samankaltainen tutkimus tulisi tuottaa myös laadullisen tutkimuksen yhteydessä samankaltaisia vastauksia. (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen, 2010, 26 – 29.)

Nauhoitettuja haastatteluja ei litteroida kokonaisuudessaan, vaan asiakokonaisuuksina. Ideana on, että nauhoitetusta aineistosta poimitaan ennen haastattelua luotuihin kategorioihin haastattelussa ilmi tulleita asioita ja vastauksia. Näissä kategorioissa säilytetään yhä edelleen tieto siitä, mistä haas-

tattelusta mikäkin poiminta on tehty, jotta myöhemmin on mahdollista tuottaa tarvittaessa määrällistä aineistoa vastauksien pohjalta.

Kategoriointina litteroinnissa käytetään samaa pohjaa, joka muodosti teemahaastattelun teemat. Teemojen ulkopuolelta tulleet mielenkiintoiset lisät kootaan litteroinnin loppuun omaksi kategoriakseen. Litteroinnin muotona on referoiva muoto. Näin ollen haastateltavan ”minun mielestä”-kommentit ilmaistaan litteroinnissa kolmannessa persoonassa. Haastattelut referoidaan haastattelun antaman tiedon valossa. Näin ollen mitään haastattelijan vastauksia ei korjata, vaikka ne olisivat esimerkiksi todellisen verotuskäytännön kanssa ristiriidassa. Joitakin epäselviä tai vääriä termejä asiayhteyden avulla oikaistaan, jotta litteroitu tieto on helpommin käytettävissä.

Koska koko haastatteluja ei litteroida sanasta sanaan, on tärkeää, että nauhoitukset säilytetään myös litteroinnin jälkeen. Näin voidaan tarvittaessa palata tarkastamaan asioita alkuperäisistä nauhoituksista, ja myös lisätään opinnäytetyössä käytetyn lähdeaineiston luotettavuutta. Nauhoitusten säilyttäminen mahdollistaa myös litteroinnin ulkopuolelle jääneen ”epäolennaisen” tiedon hyödyntämisen.

Kaikkiaan työssä toteutetaan kuusi haastattelua, joista yksi on asiantuntijahaastattelu ja muut yritys haastatteluja. Haastattelujen litteroitu sisältö luovutetaan työtä rahoittavalle hankkeelle, mutta sitä ei tule opinnäytetyön julkiseen versioon. Näin vastaavien yritysten nimettömyys on paremmin turvattu.

5.2 Mallitilat

Tässä työssä case-menetelmää sovelletaan luomalla kaksi erilaista yhteistyöyhtiötä. Yhtiöt ja niiden toiminta pohjautuu haastateltaviin yrityksiin, mutta mikään ei kuvaa suoraan yhtä haastatelluista yrityksistä. Toimintamallien on kuitenkin mielestäni hyvä olla oikeasti käytössä olevia, jotta case-yritysten uskottavuus säilyy.

Malliyritysten pohjalta luodaan esimerkkisopimuksia. Kaikista ei ole tarkoitusta luoda kaikkia sopimuksia, vaan yhdellä yhtiöllä esitellään sopimuksen rakentuminen. Sopimusten tarkoituksena on havainnollistaa yhtiön perustamisvaiheen sopimusten laatimista, sekä painottaa omia näkemyksiäni siitä, mitkä asiat ovat sopimisen arvoisia, vaikka osakeyhtiölaki ei niistä päättämään määräisikään.

Jotta case-sovellusten yritysten perustamista voidaan millään tavalla perustella, täytyy jollakin tavalla ottaa kantaa niiden taloudelliseen järkevyyteen. Työn rajauksessa on päätetty, että työssä keskitytään yrityksen toteuttamiseen ja sen toimintaan suhteessa osakastiloihin. Näin ollen taloudellista järkevyyttä käsittelevän ratkaisun on oltava tässä työssä kevyt ja vähän resursseja vievä.

Koneyhteistyöyritysten kannattavuutta arvioidaan työssä TTS- Kone-laskentaohjelman avulla. TTS- Kone on työtehoseuran julkaisema ohjelma, jonka tietokanta päivittyy vuosittain. Ohjelmassa on tiedot keskimääräisistä työvaiheiden urakointihinnoista ja esimerkiksi työkoneiden hankinta- ja jälleen-

myyntihinta-arviot. Syöttämällä ohjelmaan työkoneiden vuosittaiset käyttömäärät ja muuttuvat kustannukset saadaan ohjelmasta arvio koneketjun tuntikustannuksesta, jolla katetaan sekä kiinteät, että muuttuvat kustannukset. (TTS 2015.) Kun näitä hintoja verrataan keskimääräisiin urakointihintoihin, voidaan arvioida toiminnan mielekkyyttä.

TTS-Kone huomioi laskuissa kiinteät kustannukset, poisto-, kunnossapito- ja korkokulut. Lisäksi se huomioi konetta kuljettavan henkilön palkan ja palkan sivukulut. Myös muuttuvat kustannukset kuten poltto- ja voiteluainekulut huomioidaan. Kuitenkin yrityksen johtamiseen kuluva työ ja mahdollinen osakkaille jattava voitto puuttuu urakointihinnasta. Tämä määritetään laskelmissa liikevaihdosta laskettavalla keskimääräisellä kateprosentilla. Kate kattaa yrityksen kulut, jotka eivät liity varsinaisiin työvaiheisiin.

Laskentatyökalua on esitelty kuvakaappauksin liitteissä 2 ja 3. Liitteessä 2 on kuivaamoyhtiön kustannuslaskelma. Liite 3 esittää ensin traktorin kustannuslaskelman ja sen jälkeen kylvökoneen kustannuslaskelman. Esimerkissä näkyy kuinka traktorin kustannukset siirtyvät mukaan työkoneen kustannuksiin.

Laskennassa käytettävät perusarvot on ilmoitettu taulukossa 1. Arvot pohjautuvat työtehoseuran esitetyttyhin arvoihin. Verrattain korkea palkan sivukulun laskentaprosentti pohjautuu Maaseudun työnantajaliiton vuoden 2013 kausityöntekijöiden palkkauksen sivukululaskelmaan. Prosentti sisältää sosiaalivakuutusmaksut, lomakorvaukset sekä lomakorvaukseen sisältyvät sosiaalivakuutusmaksut. (Sivukulujen laskennan peruste TTS-Kone Ohjelmassa 2015-02-23.)

TAULUKKO 1. TTS-Koneen käyttämiä perusarvoja

Pääoman korko	5 %
Työtunnin hinta	14,1 €/h
Palkan sivukulut	58 %
Polttoöljyn hinta	0,85 €
Sähkön hinta	0,1 €/kWh

TTS-Koneella toteutettu vertailu vertaa yhteistyöyritystä nimenomaan vaihtoehtoon jossa palvelu ulkoistetaan. Yksittäinen tilallinen pystyisi yhtiötä perustaessaan laskemaan joko kyseisellä ohjelmalla tai vastaavaa laskutoimitusta toteuttavalla muulla ohjelmalla myös omat kyseisellä hetkellä toteutuvat konekustannuksensa. Näitä vertaamalla yleiseen urakoinnin keskihinta-aineistoon ja yhtiöllä tuotettujen palvelujen hinta-arvioon voisi yksittäinen viljelijä tehdä päätelmiä tilannekohtaisesti parhaasta valinnasta.

5.3 Haastattelujen tuloksia

Kaikkiaan tässä työssä haastateltiin lopulta viittä eri yritystä, jotka tekivät yhteistyötä yhtiömuotoisesti. Yhtiöistä kaksi oli kuivuriyhtiöitä, yksi oli lietteenlevitysyhtiö ja kahdessa yhteistyöyritys teki

laajemmin eri kesäsesongin työvaiheita. Haastatellut yritykset sijaitsivat Pohjois-Savossa ja Pohjois-Pohjanmaalla.

Yhtiöiden yhtiömuoto oli yhtä lukuun ottamatta osakeyhtiö. Toinen laaja-alaisista yhteistyöyhtiöistä oli osuuskunta. Yhtiömuodon vaikutukset yhtiöiden käytännön toimintaan olivat lopulta todella pieniä, mikäli yhtiön tuloksenjakoa ei lasketa. Koska suurimmassa osassa yhtiöitä tulosta ei jaettu, vaan pääpainopiste oli lähinnä palvelun tuottamisessa omistajille, ei yhtiömuoto noussut tutkimuksessa merkittävästi vaikuttavaksi tekijäksi.

5.3.1 Haastatellut yritykset

Kuivuriyhtiöt

Haastatelluista yrityksistä kaksi olivat kuivuriyhtiöitä. Molempien yhtiöiden taustalla oli ollut maamiesseuran kuivaamotoimintaa, jonka pohjalta yhteiskuivurihankkeeseen oli lähdetty. Yhtiöiden perustamisvaihe ja malli oli hyvin samankaltainen. Idea yhtiöön oli lähtenyt alueellisesta kuivaustarpeesta, joka oli järkevintä tyydyttää isolla yhteisellä kuivaamolla. Yhtiömuotoiseen yhteistyöhön ja ennen kaikkea osakeyhtiön valintaan johtaneiksi syiksi mainittiin haastatteluissa toiminnan yksinkertaisuus ja rahoittajan parempi suhtautuminen osakeyhtiöön. Osakeannin koettiin myös olevan helpompi tapa kerätä pääomaa nimenomaan käyttäjien tarvelähtöisesti, kuin osuuskunnan, jossa osuusmaksut ovat yhtä suuret osuuskuntaan liityttäessä.

Yhtiöissä osakeannin perusteena oli molemmissa ollut viljeltävä kuivattavan viljan pinta-ala. Osakkeita oli ostettu yhtä monta kuin kuivattavia hehtaareja oli. Muita perustamisvaiheen oman pääoman keräystapoja olivat varausmaksu sijoitukset, joilla toisessa yhtiössä rakennettiin siilotilaa kuivaamon yhteyteen. Varauksen tehneet osakkaat saivat vuokraoikeuden siiloihin. Toisessa yhtiössä osakepääoma vaihteli herrasmiessopimuksella sen mukaan, miten omistajan viljelyalat muuttuivat.

Kuivuri-investoinnin pääoma oli molemmissa yhtiöissä ollut osin avustusta, osin osakeannin tuomaa, ja osin lainarahaa. Lainan saamiseksi oli perustamisvaiheessa riittänyt henkilötakaukset ja myöhemmissä investoinneissa yhtiöt olivat saaneet lainaa omistamillaan vakuuksilla ilman ulkopuolisia takauksia.

Molemmissa yhtiöissä käytännön työt tehtiin talkoina ja kuivaamolla ei ollut työntekijöitä. Osakkaat myivät yhtiölle palveluita, eli urakoivat oman tilansa nimissä esimerkiksi rakentamisen yhteydessä tarvittavaa traktorityötä. Pääosa korjauksista ja rakentamisesta pyrittiin teettämään ammattilaisilla. Kuivaussesonin rytmitys perustui molemmissa yhtiöissä valmistuviin viljakuormiin. Kuivureita oli molemmilla kaksi, joista toinen oli pienempi. Kuivurien käyttöaste ja eräkoot hallittiin hinnoittelulla, joka tuki mahdollisimman suuria kuivurieriä ja sopivan kokoisen kuivurin käyttöä.

Tulosta kumpikaan yhtiö ei maksanut ulos. Toiminnan tarkoituksena oli vain tuottaa kuivauspalvelu alueelle niin, ettei toiminta ole kuitenkaan tappiollista. Yhtiöön kerättiin varallisuutta, jotta juoksevat

kulut ja yllättävät menot saatiin katettua, mutta muutoin kuivaushinnan kate pyrittiin pitämään mahdollisimman alhaalla.

Lietteenlevitysyhtiö

Lietteenlevitysyhtiö oli perustettu vanhan koneyhteistyön pohjalta. Yhtiö omisti ajettavan lietevaunun, jolla se levitti ja multasi omistajiensa lietteet ja urakoi niin paljon kuin mahdollista oli. Perusajatuksena yhtiössä oli kuitenkin levittää omat lietteet. Yhtiö työllisti parhaimmillaan kaksi työntekijää ja jonkin verran osakkaiden työpanosta. Osakkaita yhtiössä on neljä.

Yhtiö oli perustettu Pro Agrian hankkeen yhteydessä ja avustuksella. Osakeannilla oli kerätty yhtiölle vähimmäispääoma, ja loppu käynnistysrahoitus oli ollut avustusta ja lainarahaa. Osakeannin perusteena olivat osakastilojen karjakoot ja tätä kautta levitettävät lantakuutiot. Osakeet jaettiin levitettävien lantamäärien suhteessa.

Yhtiön myymä palvelu on kaikille samanhintaista, ja hinnoittelu on kuutiosidonnaista. Toistaiseksi yhtiö ei ole maksanut osinkoa omistajilleen. Osakkaiden tekemä työ yhtiössä on osakkailla mahdollista laskuttaa yhtiöltä tilansa kautta, mutta palkkasuhteessa osakkaat eivät yhtiöön ole.

Laajempaa koneyhteistyötä tekevät yhtiöt

Laajempaa koneyhteistyötä tekeviä yhtiöitä oli haastateltavana kaksi. Molempien yhtiöiden osakkaita suurimmalla osalla ei ollut maatioilla ollenkaan konekanta, vaan kaikki työvaiheet joko teki yhteistyöyhtiö, tai joku muu urakoija. Kumpikaan yhtiö ei omistanut kaikkia osakkaidensa tarvitsemia työkoneita, vaan kalusto oli hankittu niin, että päällekkäisiä työvaiheita ei juuri olisi.

Molemmissa yhtiöissä konetyötä ja koneiden käyttöastetta seurattiin. Vajaakäytölle jäävistä työkoneista pyrittiin pääsemään eroon, tai niiden käyttöastetta parantamaan. Jos vajaalle käytölle jäävän koneen työvaiheelle löytyi urakoija, toiminnasta oltiin valmiita luopumaan ja osakkaat alkoivat ostaa palvelun muualta.

Yhtiö A

Toinen laajemmin koneyhteistyötä tekevästä yhtiöistä oli lähtenyt liikkeelle yhteistyöyhtiöstä, mutta myöhemmin useamman vaiheen kautta päätyneet kahden omistajan koneasemaksi. Samat henkilöt omistivat myös yhtymämuotoisen kasvinviljelytilan. Yhtiön yhtiömuoto oli osakeyhtiö ja osakeomistus oli jaettu tasan puoliksi.

Yhtiönä tehtävän yhteistyön tausta-ajatuksena yrityksessä oli pyrkiminen pois yhteisomistajuudesta, jolla ei ole lainsäädäntöä. Kun koneet ja laitteet omistaa yhdessä omistettava yhtiö, on toiminta paljon selkeämpää. Yhtiökuviot ovat myös toimijoiden mielestä helpompia purkaa riitatilanteissa kuin yhteiskoneet.

Työt, joita yhtiö tarjosi asiakkailleen, olivat työvaiheita tasaisesti ympäri vuoden. Kevät, kesä ja syksy olivat peltotyövaiheita ja talvi oli täytetty esimerkiksi viljan lajittelulla, kalkituksella ja aurauksella. Palvelun hinnoitteluperusteet ovat samat, oli palvelun ostaja omistajien tila tai kuka vain. Näin työntekijät pystyttiin työllistämään ympäri vuoden. Yhtiö työllisti omistajat ja 6 – 8 työntekijää. Työntekijä olivat yhtiössä joko palkkasuhteessa tai aliurakoijina, jotka myivät omaa työtään. Omistajat eivät olleet yhtiössä palkkasuhteessa vaan nostivat palkkansa yrityksen voiton kautta osinkona.

Yhtiön suhde omistajien maataloustoimintaan oli, että omaa tilaa käytettiin yhtiön puskurina sesongilla, ja sillä täytettiin mahdolliset urakoinnin aukot. Näin koneiden käyttöaste pysyi koko sesongin mahdollisimman korkeana. Yhtiön perustamisen yhteydessä oy osti maatilaa konekannan itselleen, ja on edelleen velkasuhteessa maatalousyhtymään. Tämä velkasuhde mahdollistaa yritysten talouden tasapainottamisen velkaohjelmaa muuttamalla. Molempien yhtiöiden vähäinen vuosittainen tuulosvaihtelu auttaa saavuttamaan verotuksellisia etuja. Lainaohjelma mahdollistaa myös esimerkiksi katovuosien kompensoinnin.

Yhtiö B

Toinen yhtiö oli tutkimuksen ainoa osuuskunta. Yhteistyötä oli aikaisemmin tehty verotusyhtymän alla, mutta verotarkastuksen yhteydessä toiminta oli täytynyt siirtää elinkeinoverotuksen piiriin ja osuuskunta oli perustettava. Osakkaita osuuskunnassa oli kaikkiaan kuusi.

Yhteistoiminta oli alkanut yhteiskoneista, joita hallittiin verotusyhtymän alla. Alkuun verotusyhtymällä oli käytössään leasing-traktori, jonka lisäksi yhtymä omisti lähes kaikki satokauden työkoneet. Neljän vuoden yhteistoiminnan jälkeen toimintaa laajennettiin ja osakkaat alkoivat luopua esimerkiksi omista traktoreistaan. Osuuskunnan perustamista lukuun ottamatta toiminta on edelleen samankaltaista kuin verotusyhtymän alla.

Toiminnan ja osuuskunnan ideana oli tuottaa osakkailleen laadukkaita ja edullisia palveluita. Järkevän koneiden käyttöasteen saamiseksi ja näin ollen palvelun hinnan alentamiseksi osuuskunta myös urakoi ulkopuolisille, mutta se on vähäistä. Urakoinnin merkittävin osuus on lumiurakointi. Palvelun hinta on sama, oli ostaja kuka hyvänsä. Osuuskunnan jäsenyydellä asiakas turvaa palvelun saantia ja pääsee vaikuttamaan osuuskunnan toimintaan.

Osuuskunta työllistää 2 vakituista työntekijää. Tämän lisäksi osakkaat ajavat koneita jonkin verran, kun työt ovat meneillään omalla tilalla. Osakkaiden tekemä työ huomioidaan niin, että tällöin ei työstä laskuteta kuljettajan palkan osuutta. Osakkaiden tekemän muun työn, kuten johtamisen, he voi-

vat laskuttaa osuuskunnalta maatilayritystensä nimissä. Osuuskunnan tekemä voitto palautettiin osakkaille osuuspääoman korkoina.

5.3.2 Haastateltujen yritysten perustaminen ja toiminta sekä haastattelussa esille tulleet huomiot

Yhtä lukuunottamatta kaikki haastatellut yritykset (80 % haastatelluista yrityksistä) olivat syntyneet tarpeesta tuottaa maatilalle joitakin palveluita. Yhden taustalla oli sekä oman tilan palveluiden tuottaminen, mutta myös yrittäjien toimeentulon tuova koneasematoiminta. Tämä olikin ainoa tila, jolla selvä pääpainopiste oli tukitoimintoja tuottavassa yrityksessä ja sen toiminnassa.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet yritykset olivat perustamisvaiheessa olleet jollain tavalla tekemisissä asiantuntijoiden kanssa. Osa yrityksistä oli muodostunut hankkeista, osa oli hakenut apua neuvonjilta ja osassa yrityksistä oli yritysneuvontaa tehneitä henkilöitä mukana. Asiantuntijapalveluita oli myös käytetty myöhemmin kaikissa yrityksissä ulkoistamalla kirjanpito.

Usea haastateltava painotti, että yhteistyötä tekevien ihmisten täytyy olla yhteistyökykyisiä. Osa toi esille yhteistyöhön kasvamisen ja oppimisen. Yhtiön omistajakunnan valikoitumista painotettiin etenkin yhtiöissä, joissa yhteistä työskentelyä oli enemmän, eli muissa kuin kuivuriyhtiöissä. Yhdessä haastattelussa tuli esille, että yhteistyötä voi myös opiskella. Haastateltavan mielestä, jotta yhteistyöhön kyetään, täytyy jäsenillä olla jonkin tasoista ennakoivaa talousajattelua ja strategisen johtamisen taitoja. Yhteistyötä tekevien tilojen täytyy kyetä suunnittelemaan ja ennakoimaan oman tilan toimintaa, jotta se voidaan sovittaa yhteen yhteistyön kanssa.

Yksi haastatelluista henkilöistä painotti osakeyhtiön perustamisen yhteydessä osakkeiden riittävän määrän tärkeyttä. Osakkeita kannattaisi yhtiössä olla kymmeniä tuhansia. Suuri osakemäärä ei vaikuta mitenkään yhtiön toimintaan, mutta helpottaa mahdollisia myöhempiä toiminnan muutoksia. Jos yhtiön omistusta halutaan siirtää tai osuuksia myydä, tuo suuri osakemäärä tähän joustavuutta. Osakkeiden myöhempi puolittaminen on paljon hankalampaa.

Päätöksen teko yhtiöissä oli ollut kaikissa sopuisaa, ja kokoukset olivat toimineet enemmänkin leimasimen roolissa. Osassa yhtiöitä koettiin, että osakeyhtiön vaatima byrokratia oli jopa turhaa, koska päätöksenteko sujuisi ilman sitäkin. Yksikään yhtiöistä ei ollut kohdannut vakavaa ristiriitatilannetta osakkaiden välillä toimintansa aikana.

Työn hinnoitteluperusteet vaihtelivat toimintamallin ja yritysten välillä. Kuivaamoyhtiöiden hinnoittelu perustui kuivurin käyttötunteihin ja toisella yhtiöistä myös eränvaihtoon kuluva aika oli hinnoiteltu. Lietteenlevitysyhtiö hinnoitteli työnsä kuutioperusteisesti. Laajemmin sesonkityövaiheita tehneistä yhtiöistä toinen hinnoitteli työnsä hehtaariperusteisesti ja toinen tuntiperusteisesti. Laskukaavat hinnan takana vaihtelivat paljon. Osa yhtiöistä sääti hinnoittelua vuosittain verraten sitä edellisen vuoden tulokseen ja arvioiden kustannusmuutosta tulevalle kaudelle. Osan hinta perustui puhtaasti markkinoiden muiden toimioiden hinnasta johdettuun järkevään palvelun ostohintaan. Suurin osa hinnoista johdettiin kuitenkin kustannusarvion pohjalta. Yhdessä yhtiössä tämän kustannusarvion

päälle laskettiin kiinteä kate, joka muodostyi yrityksen tuloksen. Muut pyrkivät saamaan yrityksensä kohtalaisen lähelle nollatulosta.

Yhdessäkään haastattelussa yhtiössä osakkaat eivät olleet yhtiöön palkkasuhteessa. Yleisin omasta työstä korvauksen nostamisen menetelmä oli laskuttaa yhteistyöyhtiötä maatilayrityksen kautta, eli urakoida yhteistyöyritykselle. Kaksi laajemmin sesonkikauden eri työvaiheita tehnyttä yhtiötä käytti ansion maksussa myös pääomatuloa muodostavia reittejä. Osuuskunta maksoi osuuspääomankorkoa ja osakeyhtiösinkoa.

Kaikki haastateltavat kokivat, että yhtiö on kustannustehokas tapa tuottaa palveluita. Joissakin haastatteluissa kuitenkin todettiin, että kannattava toiminta koneurakoinnin saralla on haastavaa. Yhtiöiden kannattavuuden kulmakivenä oli riittävä koneiden käyttöaste. Etenkin laajemmin satokauden palveluita tuottavissa yrityksissä oli tärkeää, ettei kalustoon hankinta työkoneita, joiden käyttöaste on todellisuudessa hyvin pieni.

5.4 Haastattelujen johtopäätöksiä

Haastattelujen perusteella voidaan sanoa, että yhteistyön tekeminen yhtiömuotoisesti todellakin on mahdollista. Samalla kuitenkin vahvistui myös käsitys siitä, että yhteistyön mahdollisuudet ovat aina tapauskohtaisia. Kaikki yhtiöt olivat syntyneet jostakin tarpeesta ja yhtiön päämäärä ohjasi niiden toimintaa. Päämäärät vaihtelivat palvelun tuottamisesta elannon ansaitsemiseen.

Myös tietynasteinen kustannustehokkuus palvelujen tuottamiseen on selvästi mahdollista saavuttaa. Tästä viestii palvelun haastateltujen tyytyväisyys palvelun hinnoitteluun. Kuivaamoyhtiöiltä saatujen konkreettisten lukujen valossa haastatellut yritykset pystyivät myymään palvelunsa 0-katteella noin 30 – 50 % työtehoseuran vuoden 2012 tilastoimaa rahtikuivauksen keskihintaa edullisemmin. Hintaa toki keinotekoisesti laskee se, että yhteistyöyritysten käyttämä hinta ei sisällä työtä, jonka kuivaamo käyttävä osakas tekee kuivauksen aikana. Rahtikuivauksessa kuivauspalvelun tarjoaja huolehtii kuivaamon käytöstä.

Yhtiön toiminnan onnistumisen kokeminen vaikutti olevan suhteessa siihen, kuinka yhtiön työn organisoinnissa oli onnistuttu. Kuivaamoyhtiöiden osalta yhtiön toiminnan suhteuttaminen tilojen toimintaan vaikutti helpoimmalta, sillä kuivaamo ei vaatinut osakkailtaan työpanosta. Mitä enemmän yhtiö satoi osakkaita, sitä tarkemmin osakkaiden on hahmotettava omat vapautettavissa olevat resurssinsa. Jos yhtiön toiminta lepää osakkaiden varassa, eivätkä he pysty täysipäiväisesti työskentelemään sesongilla, yhtiön koneiden käyttöaste kärsii, mikä vaikuttaa hinnan kilpailukykyisyyteen.

Haastatelluissa kävi ilmi, että osakeyhtiö yhtiömuotona yhteistyössä toimii parhaiten silloin kun yhtiöihin tarvitaan kohtalaisen paljon pääomaa, ja osakkaiden työskentely yrityksessä on vähäistä. Osakeyhtiö on hyvä tapa kerätä pääomaa yhtiön käynnistämiseen ja hajauttaa riskiä. Vähäinen työskentely taas tuo osakkaiden työn korvaamisen helposti toteutettavaksi ja edulliseksi ilman että verottaja katsoo osakkaiden olevan työsuhteessa yhtiöön.

Osakeyhtiö tuottaa osakkailleen voittoa – osuuskunta tuottaa osakkailleen palveluja. Tämä kantava ajatus on yksi hyvä ohjenuora yhtiömuodon valintaan. Osakeyhtiön suhde palvelua ostaviin tiloihin tulisi muistuttaa urakointisuhdetta. Palvelun hinnan tulee jo verolainsäädännönkin vuoksi olla sama, myydään palvelua sitten osakkaille tai ulkopuolisille. Toimivan yhtiön perustamisen kantava ajatus voisikin olla ”Luodaan alueelle urakointipalvelu, jota siellä ei vielä ole”.

6 CASE-SOVELLUKSET

Tämän työn case-sovellukset esittävät kaksi tapaa perustaa yhteistyöyhtiö. Yhtiöiden toiminta on koottu haastateltujen tilojen toimintamallien pohjalta. Toimintaa on pyritty yksinkertaistamaan niin, että opinnäytetyön laajuus riittää sen tarkasteluun

Case-osio esittelee yritysmallien avulla sopimuksia ja perustusvaiheen ilmoituksia. Se luo esimerkin osakkeenjaosta ja hinnoittelusta. Yhtiöiden kannattavuutta ja taloutta on myös tarkoitettu tarkastella, joskin työn pääpainopiste ei ole siinä.

6.1 Case 1: Kuivuriyhtiö

Kuivaamoyhtiötä lähtee suunnittelemaan neljä lypsykarjatilaa, joilla kaikilla viljanviljely tapahtuu etupäässä vain osana nurmen viljelykiertoa. Keskimääräinen vilja-ala vuosittain on 20 ha. Tilalliset haalivat mukaan myös alueella toimivia kasvinviljelytiloja, joiden aikaisempaa viljelytoimintaa on rajoittanut oman varasto- ja kuivauskapasiteetin riittämättömyys viljelytoiminnan laajentamiseen. Alueella on myös lypsykarjataloudesta luopuneita tiloja. Nämä tilat suunnittelevat täysipainotteista kasvinviljelyyn suuntautumista, jonka seurauksena alueellinen kuivaustarve kasvaa.

Alueella aiemmin kuivaaminen on tapahtunut useassa yksityisomisteisessa kuivaamossa, joiden kapasiteetti on ollut ääri rajoilla viimeisinä vuosina. Osa alueen viljelijöistä on myös hyödyntänyt maamiessseuran vanhaa kuivaamoja, joka nykypäivänä täyttää enää käytännössä noin 40 ha kuivaustarpeen ja vaatisi peruskorjausta. Osakuivaamisesta on tapahtunut myös tilallisten kylmäilmakuivureissa.

Kaikkiaan kuivaamoyhtiön toimintaan saadaan mukaan neljän perustajatilaa lisäksi 8 muuta tilaa, etupäässä kasvinviljelytilallisia. Tämän lisäksi maamiessseura päättää tarjota jäsenilleen kuivaamopalvelut tulevaisuudessa yhtiön omistussuuden kautta. Yhtiön tavoitteena on sekä tarjota kuivaamopalveluita, että edistää alueen sisäistä rehuviljakauppaa.

Yhtiön toiminnalliseksi periaatteeksi päätetään järkevähintaisen palvelun luominen alueelle. Toisena periaatteena on pyrkiä luomaan osakkaille tasaiset mahdollisuudet hyötyä yhtiötoiminnasta, jossa ovat mukana. Yhtiön myymä palvelu hinnoitellaan ensimmäiselle kaudelle Suomessa tilastoitujen kuivauksen keskihintojen pohjalta, mikäli ne laskennallisesti riittävät kattamaan ensimmäisen kauden kulut. Myöhemmin kuivaushintaa pohditaan uudelleen vastaamaan alueellista kilpailutilannetta ja mahdollisesti myös houkuttelemaan lisää kuivaajia yhtiölle, jos kapasiteettia pystytään jakamaan.

Yhtiö perustetaan perustamiskokouksessa. Perustamis kokouksessa muodostettavat perustamisasiakirjat ovat liitteessä 1. Kokouksessa päätetään, että jokainen osakas voi ostaa yhtiön osakkeita yhden euron hintaan 1000 kpl. Maamiessseuralle myydään 10000 osaketta, koska sen kautta useampi alueen viljelijä voi vaikuttaa yhtiön toimintaan, ja seuralla on omaisuutta, jonka se voi sijoittaa.

Osakkeiden luovutuksesta säädetään yhtiöjärjestyksessä, että yhtiöllä ja sen osakkailla on etuosto-oikeus yhtiön osakkeisiin, mikäli joku osakkaista haluaa osuudestaan luopua. Sukupolvenvaihdostilanne kirjataan poikkeukseksi, jossa etuosto-oikeutta ei voida hyödyntää. Yrityksen toimiala merkitään yhtiöjärjestykseen monialaiseksi. Tämä mahdollistaa mahdollisen syvällisemmän yhteistyön tulevaisuudessa.

Kaikkiaan yhtiön osakkeita myydään 22 000 kpl ja osakeannilla kerätään 22 000 euron alkupääoma. Tämän lisäksi yhtiö avaa perustamisrahaston, jonne yhtiön osakkaat voivat sijoittaa vapaasti halutessaan rahaa yhtiön ensimmäisen kymmenen vuoden ajaksi kukin maksimissaan 5000 euroa. Sijoitetulle rahalle yhtiö maksaa 3 % vuosikorkoa, ja sijoitus on mahdollista nostaa yhtiöstä pois 1000 € vuodessa, jollei hallitus toisin päättä.

Osakeannilla ja rahastolla yhtiölle saadaan kerättyä kaikkiaan 40 000 omapääoma. Loput kuivaamoinvestoinnista on tarkoitus rahoittaa lainalla. Myöhemmin toteutettavassa kustannuslaskelmassa lainaa ja sen hoitokuluja ei eritellä, vaan kaikelle yhtiöön sijoitettavalle pääomalle arvioidaan 5 % korkokustannus.

Toiminnan aloittaneiden lypsykarjatilallisten rehuvilja-ala yhteensä on noin 80 ha. Muilla yhtiön osakkailla viljaa on noin 15 ha / osakas, joten yhteensä kuivattavaa viljaa tulee noin 200 ha alueelta. Tämän lisäksi maamiesseuran kuivaamossa kuivanneita viljelijöiltä tulee vuosittain viljaa noin 20 ha alueelta. Alueellisella 4000 kg/ha rehuviljan keskisadolla kuivaamoon tulee vuosittain kuivattavaksi 220 ha alueelta 880 tonnia viljaa.

Alueella viljeltävä vilja on 60 % rehuohraa. Loput ovat kauraa ja leipäviljoja sekä mallasohraa. Jos kuivattavan viljan tilavuus määritetään hyvän rehuohran hehtolitrapainon perusteella (68 kg/hl), on kuivaamon pystyttävä kuivaamaan noin 12 940 hl viljaa (Agrimarket 2014). Yhdellä kuivausuunilla, jonka kertaerän maksimikoko olisi 350 hl, tarvittaisiin tällaisessa yhtiössä kuivata 37 erää viljaa kaudessaan. Käytännössä kuitenkin eriä tarvittaisiin varmasti enemmän, koska kaikki kuivaamolastit eivät olisi täysiä. Täysiä eriä jatkuvasti sesongin aikana kuivaamalla kuivattavat vilja saataisiin kuivatua työtehoseuran TTS- Kone ohjelman eräaika arvion perusteella 27 päivässä. Ohjelma arvioi yhden erän kokonaisajaksi 17,44 h, josta 14,57 h on varsinaista kuivausta.

Molemmissa haastatelluissa yhtiöissä kuivaamouuneja oli 2. Toinen oli pienempi ja toinen isompi. Näin erikokoiset osakkaat pystyivät saavuttamaan kaikki järkevä eräkoon. Asioiden yksinkertaistamiseksi case-yhtiössä ei kuitenkaan ole kuin yksi kuivaamouuni.

Kuivaamon hankintakustannukset ja niiden pohjalta lasketut kiinteäkustannukset esitetään taulukossa 2. Poistoaikana on laskennassa käytetty 25 vuotta. Yhteensä kuivaamoyhtiön kiinteät kustannukset ovat vuodessa 12 665 € vuodessa

TAULUKKO 2. Kuivaamon Hankintamenot ja kiinteät kustannukset TTS-Kone ohjelmaan perustuen.

Kuivaamon hankintakustannus	61200 €
Rakennuskustannus	76700 €
Vuotuinen poisto	7148 €
Vakuutus ja kunnossapito yht. (kunnossapito 1,5 %)	2069 €
Korko (5 %)	3448 €
Kiinteät kustannukset yhteensä	12665 €

Yhtiön vuotuiset energiakulut on arvioitu 15 461 € suuruisiksi. Arvio koostuu sähkö- ja polttoainekustannuksista. Palkkakustannuksia yhtiöllä ei ole, koska ylläpitotyöt hoidetaan talkoovelvoitteilla. Kuivaamon käytöstä vastaa jokainen kuivaaja itse. Kuivaamon käytön toteuttaminen osakkaiden omana työnä piilottaa osan kuivauskustannuksista, koska taulukoiduissa urakointihinnoissa kuivaamopalveluja tarjoava yrittäjä hoitaa kuivaamon käytön. Mallia sovelletaan kuitenkin case-yhtiöön, koska haastatelluissa yrityksissä näin toimittiin.

TTS-Kone ohjelmalla laskettu case-yhtiön kuivauskustannus oli 60,07 €/h. Vastaava tilastoitu urakointihinta vuodelta 2012 on 61 € / h. Näin ollen voidaan todeta, että kuivaamoyhtiö pystyy urakoinnille kilpailukykyiseen hintaan. Lisäksi yhtiö tarjoaa luultavasti paremmat mahdollisuudet vaikuttaa palvelun tuottamiseen kuin urakointisuhde.

6.2 Case 2: Koneyhteistyöyhtiö

Koneyhteistyöyhtiö on neljän maitotilan ja kahden kasvinviljelytilan perustama yhtiö. Yhtiön liikeideana on myydä satokauden palveluita omistajajäsenille ja urakoida ylijäävällä kapasiteetilla. Yhtiö perustetaan tilanteessa, jossa samalla kylällä toimii kaksi kahden robotin lypsykarjatilaa, yksi yhden robotin lypsykarjatila ja yksi 30 lypsävän parsinavetta. Kasvinviljelytiloista toinen viljelee 60 ha alueella viljaa ja nurmea, ja toinen 60 ha alueella rehuviljaa.

Osakkailla on mahdollisuus tarjota yhtiöön resursseja vaihtelevasti. Molemmat kasvinviljelytilalliset pystyvät työskentelemään yhtiössä periaatteessa koko satokauden, organisoimalla omat satokautensa uudelleen. Lypsykarjatilallisilta vapautuu myös aikaa yhtiössä työskentelyyn, koska itse suoritettavat peltotyöt vähenevät, mutta käytännössä kukaan ei kesällä voi sitoutua täyspäiväisesti yhtiön palvelukseen. Yrittäjien resursseilla on siis mahdollista luoda kahden kuljettajan koneketjuja, jotka voivat toimia läpi satokauden ja useamman traktorin koneketjuja, joilla voidaan toteuttaa satohuipuja. Koneilla voidaan myös tehdä pidempiä työpäiviä niin, että vakituisesti työssä ajavat työskentelevät yhtiössä päivittäin ja muut jatkavat töitä työpäivän yli menevältä osalta.

Kaksi kasvinviljelytilallista on yhtiöön palkkasuhteessa. Muut tilalliset työskentelevät yhtiölle alihankintana. Työsuorituksen tapahtuessa koneen kuljettajan omalla tilalla yhtiö vuokraa koneen osakkaalle ilman kuljettajaa. Tällöin työskentelystä ei myöskään makseta palkkaa tai urakointikorvausta yhtiön kautta. Näin vältytään ristikkäisiltä palkan sivukustannuksilta.

Yhtiön koneiden huollosta vastaa toinen kasvinviljelytilallisista. Yhden robotin lypsykarjatilan osakas vastaa yhtiön rahaliikenteestä yhdessä tilitoimiston kanssa. Hän toimii myös yhtiön toimitusjohtajana ja hoitaa asiakassuhteita urakoissa, joita ei myydä osakastiloille. Hallituksen puheenjohtaja valitaan vuosittain yhtiökokouksessa. Hallitus kokoontuu tarvittaessa, mutta vähintään yhtiökokousta valmistelemaan kokoukseen.

TAULUKKO 3. Koneyhtiön viljelyalat hehtaareina.

Osakastilat	Nurmea	Viljaa	Yhteensä
Kahden robotin karja A	120	40	160
Kahden robotin karja B	120	40	160
Yhden robotin karja	60	40	100
30 lypsävän parsinavetta	30	15	45
Kasvinviljelytila A	20	40	60
Kasvinviljelytila B	0	60	60
Yhteensä	350	230	580

Taulukossa kolme on esitetty koneyhtiön osakkaiden viljelyalat. Nurmialaa on korjattavana vuosittain 350 ha ja viljaa 230 ha. Nurmea ei perusteta lainkaan suoraan nurmeen, vaan kaikki yhtiön osakkaat perustavat nurmet suojaviljan kautta. Kaikilla tiloilla rehu tehdään laakasiiloihin. Peltojen uudistaminen tapahtuu kaikilla kynnön ja muokkauksen kautta.

Tilojen välillä on ollut yhteistyötä myös aikaisemmin. Kahden robotin karjatila B ja yhden robotin karjatila ovat omistaneet yhdessä noukinvaunun. Tämän lisäksi kahden robotin karja A on urakoinut lietteen levitystä muille karjatilallisille. Yhtiöön siirryttäessä noukinvaunusta luovutaan, mutta kahden robotin tila A jatkaa edelleen lieteurakointia.

Yhtiön työvaiheiksi valikoituivat väkilannoitus, kylvö, rehun kuljetus, kyntö ja lumiurakointi. Lumiurakointia ei ole laskettu yhtiön kannattavuutta arvioitaessa, koska sen vuosittaisissa määrissä voi olla paljon vaihtelua. Lumiurakoinnin vaikutus laskentaan olisi taktorien pääomakustannuksia muilta työvaiheilta laskeva. Rehunkuljetukseen käytettävillä perävaunuilla on tarkoitus kuljettaa myös viljaa puintiaikaan. Viljan kuljettamiselle ei laskelmissa ole määritetty hintaa, koska verrokkia urakointihintaan ei ole. Viljan ajo on kuitenkin huomioitu koneiden pääomakustannusta laskettaessa.

Yhtiölle hankitaan kaksi traktoria. Todennäköisesti paras tapa hankkia traktorit olisi leasing-sopimuksen kautta, mutta laskennan yksinkertaistamiseksi myös ne ovat esimerkissä omia. Muut yhtiön hankinnat on esitelty taulukossa neljä. Työvaiheiden valinta perustui alueella vallitsevaan urakointitilanteeseen. Kyseisiä työvaiheita alueella kukaan ei vielä urakoi, eikä niiden kanssa tule päällekkäisyyksiä. Rehunajo tehdään yhteistyössä lähellä toimivan ajosilppuriyrittäjän kanssa. Toteuttamalla rehunajon aliurakointina urakoija välttyy kausityövoiman tuomilta epävarmuustekijöiltä.

TAULUKKO 4. Koneyhtiön omistama kalusto.

Kone	Hankintahinta (€)	Käyttöaika (vuotta)	Vuotuiset kiinteät kustannukset (€)	Vuotuinen käyt- tömäärä (h)
Traktori 1	102 200	7	12866	1360
Traktori 2	74700	7	9504	830
Pintalevitin	14200	10	2939	120
Kylvölannoitin	27600	10	5099	130
Paluuaurat	16000	10	2978	240
Sarka-aurat	8200	10	1641	165
Perävaunu 1	15700	15	2673	250
Perävaunu 2	24600	15	4020	250
Yhteensä	283200		41720	

Taulukossa neljä on esitetty yhtiölle hankittavan kaluston oletetut arvolisäverottomat hankintahinnat, oletettu käyttöaika vuotuiset kiinteät kustannukset ja vuotuinen käyttömäärä. Tiedot perustuvat työtehoseuran TTS-Kone-ohjelmaan. Kiinteisiin kustannuksiin on laskettu vuotuinen poisto-, kunnossapito- ja vakuutus-kustannukset, korkokustannukset (5 %) ja koneiden tarvitseman säilytysalan kustannusarvio.

TAULUKKO 5. Myytävän urakointityön hehtaarimäärät ja työvaiheiden tuntisaavutus.

Työvaihe	Oskastilajenosuus (ha)	Ulkopuolelle myytävä työ (ha)	Työsaavutus min/ha
Pintalevitys	350	100	16
Kylvö	230		34
Rehensiirtotyö	350	400	20
Kyntö paluuauroilla	150	50	74
Kyntö sarka-auroilla	80	50	74
Viljan ajo	230		61

Taulukossa 5 on esitelty viljelyala, jolla sadonkorjuutöitä on tarkoitus urakoida. Taulukko myös esittelee työsaavutuksen kullekin koneelle, jonka kautta on johdettu vuotuiset käyttötunnit taulukkoon 4. Käyttömääriä laskettaessa on huomioitu, että osassa työvaiheita, kuten rehun siirtotyötraktoreita liikkuu yhtä aikaa kaksi. Siirtotöiden, eli viljan ja rehun kuljettamisen, työsaavutus on johdettu päätyökoneen ajoista. Esimerkiksi rehunkorjuuseen käytettävien kuljetuskaluston osien hehtaarisaaavutus on sama kuin ajosilppurilla, joka on työn tahdin määräävä päätyökone. Taulukon 5 traktorikäytön lisäksi on arvioitu, että traktoreilla urakoidaan pelkkää traktorityötä 300 tuntia vuodessa ja traktoreita vuokrataan osakkaille 300 tuntia vuodessa.

Edellä esitetyillä arvoilla ja TTS-Koneen vakioilla laskemalla on taulukkoon 6 saatu arvio yhteistyöyhtiön konetyön hinnoista. Taulukossa esitetyt hinnat ovat ilman arvonlisäveroa. Niistä käy ilmi, että yhtiöllä tuotetuissa palveluissa ei ole merkittävää eroa tilastoituihin urakoinnin keskihintoihin. Osa hinnoista on esitetty sekä tunti- että hehtaarihintoina. Esimerkiksi kylvön osalta on tärkeää tietää hehtaarikustannus, vaikka laskutus perustuisikin tuntihintaan. Leveämpi kylvökone on usein kalliimpi

hankkia ja muodostaa kalliimman tuntihinnan, mutta hehtaarisäävutus on parempi, jolloin urakoinnin kokonaishinta voikin olla teetettävällä alalla halvempaa.

TAULUKKO 6. Koneyhtiön katteettomat urakointihinnat verrattuna Työtehoseuran tilastoituihin hintoihin (Palva 2013).

Työvaihe	Työtehoseuran kyselyn keskimääräinen urakointihinta 2012		Työtehoseuran kyselyn urakointihintojen keskihajonta 2012		Case yhtiön työnkäytöllä saavutettu vertailukykyinen palvelun hinta	
	€/h	€/ha	€/h	€/ha	€/h	€/ha
Pintaleivitys	56,0	15,0	43 - 69	12,3 - 17,8	74,1	19,7
Kylvö	65,5 (2010)	59,8		44 - 76	89,1	50,6
Rehunsiirottyö	60,0		49 - 71		63,0	
Kyntö paluuauroilla	62,1	55,6	42 - 79	45 - 66	62,4	74,9
Kyntö sarka-auroilla	62,1	60,8	43 - 79	45 - 86	59,4	75,2
Viljan ajo					60,0	
Traktoriyö 71 - 140 kW	48,1		40 - 56		49,6	
Traktoriyö 140 - 200 kW	58,3		51 - 66		50,0	
Traktorivuokraus	22,0		11 - 33		26,5	

Kuten kuivaamoyhtiössäkin, myös jälkimmäisessä case-sovelluksessa työn hinnan laskenta kattaa vain työsuoritteiden kustannukset. Yrityksen johtamistyön muodostamat kustannukset voidaan katata lisäämällä työsuoritteisiin tietty kate. Katteella katetaan yhtiölle työskentelevien osakkaiden johtamiskulut ja esimerkiksi mahdollisen kirjanpitoa hoitavan tilitoimiston kulut.

6.3 Case-yhtiöiden tulos ja verotus

Case-yhtiöiden palvelujen hinnat on määritetty TTS- Kone-ohjelmalla niin, että ne kuvaavat palvelun tuottamisen hintaa, jolla peitetään kustannukset. Jotta yrityksen johtamisen kuluihin ja mahdolliseen tulorahoituspohjaiseen kehittämiseen voidaan saada varallisuutta, täytyy tuloja kasvattaa. Tämä tapahtuu case-yhtiöissä palvelujen hintoihin laskettavalla katteella. Esimerkiksi kuivaamoyhtiön kustannukset kattavalla urakointihinnalla laskettu vuotuinen liikevaihto on 28 113 €. Jos palvelulle lasketaan 10 % kate, saadaan kustannukset ylittävää tuottoa 2 811 €. Tämä tarkoittaa kuivauksen hintaan noin 6 €/h korotusta. Ylityksellä voidaan hoitaa yrityksen johtamisen kuluja ja loppu varastoida yhtiöön varallisuutena, tai jakaa ulos osinkoina.

TAULUKKO 7. Osakeyhtiön tuloslaskelman muodostuminen.

	Myytyjen urakointipalvelujen tuotto
-	Muuttuvat kustannukset
-	Henkilöstökulut
-	Poistot
-	Liiketoiminnan muut kulut
=	Liikevoitto/Tappio
-	Rahoituskulut
=	Voitto/Tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja
-	Mahdolliset varaukset
-	Yhteisövero
=	Tilikauden voitto/tappio

Molempien case-yhtiöiden tulos muodostuu taulukossa 7 esitetyn kaavan mukaisesti. Taulukko 7 kuvaa yhtiön tuloksen muodostumista kirjanpidollisesta näkökulmasta. Poikkeamasta yhtiön kustannuksiin pohjautuvaan urakointihinnan määrittämiseen on merkittävää huomata, että taulukossa 7 korko ei esiinny poistolaskelman yhteydessä kuten aiemmin, vaan reaalikorkona. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tulosta laskettaessa todelliseksi kulueräksi muodostuu vain rahoittajien vaatima lainan korko, yhtiön sijoitusrahastoille maksettava korko ja esimerkiksi leasing-rahoituksen korkokulut.

Yhtiöön sijoitettujen osakepääomien korko on laskennallisesti mukana kustannuksia määritettäessä. Tuloslaskennassa se kuitenkin realisoituu vasta yhtiön verotettavan tuloksen jälkeen mahdollisesti osakepääomalle maksettavina osinkoina. Tämä verotuksen jälkeinen tulos on tilikauden voitto tai tappio. Koska laskennassa kaikelle yhtiöön sijoitetulle pääomalle lasketaan 5 % korko, on tällä kaavalla mahdollista maksaa myös sen verran vuosittain osinkoja sijoitettua osakepääomaa vastaan.

Yhtiön omistajille mahdollisesti yhtiöstä maksettavien osinkojen verotus määräytyy kappaleen 3.4 mukaisesti. Yhtiön omistajuuden kasvattama maatalan nettovarallisuus saadaan kun yhtiön varallisuudesta vähennetään yhtiön velat. (Verohallinto 2015c.) Ansiotuloja yhtiöstä saavat verotetaan henkilötuloverotuksessa ja mahdollisessa urakointisuhteessa yhtiölle palveluja tarjoavat oman yhtiönsä tulokseen pohjautuen.

6.4 Johtopäätöksiä case-sovelluksista

Case-sovelluksilla on esitetty kaksi tilannetta, joissa koneyhteistyöyhtiön perustaminen on mahdollista. Ne molemmat ovat yksittäisiä tapauksia, mutta antavat lähtökohdat pohtia yhteistyön toteuttamisen mahdollisuuksia omassa toimintaympäristössä. Niiden tarkoituksena on tuoda esille sopimusteknisiä asioita ja antaa eväitä oman tilanteen taloudellisuuden kartoittamiseen.

Laskelmat on toteutettu paljolti TTS-Kone ohjelman aloitusarvoilla, ja ne läjinnä kuvaavat sitä, onko työkonen käyttöaste riittävän suuri kattamaan kustannukset. Jokainen konehankinta on erilainen ja tarkempien pääomakustannusten saamiseksi jokainen tapaus pitää laskea erikseen. Myös koneiden todellinen työteho vaihtelee ohjearvoista. Käytännönkokemuksia laskennan pohjaksi kannattaa hakea koneen jo hankkineilta yrittäjiltä.

Koska koneiden pääomakustannusten laskenta perustuu malliyhtiöiden kohdalla poistoihin, eivät ne täydellisesti kuvaa yhtiön alkuvuosien kustannuksia. Poistolaskelma jakaa pääoman kulut koneen käyttövuosille. Todellisuudessa etenkin pankkilainan osuus pääomakustannuksista todennäköisesti on korkeampi, koska laina aikataulu on koneen käyttöikä lyhyempi. Tätä laskennallista eroa voidaan tietysti kompensoida olemalla maksamatta osakkeille osinkoa ensimmäisinä vuosina ja ohjaamalla sitä varallisuutta vieraan pääoman maksuun. Edellä mainituista syistä johtuen maksuvalmiuslaskelman tekeminen yhtiön ensimmäisille vuosille on todella tärkeää ja luultavasti parantaa myös rahoittajan suhtautumista yhtiöön. Jonkinlainen maksuvalmiuslaskelma on todennäköisesti myös rahoittajan rahoitusvaatimuksissa.

Laskelmat osoittavat, että tila omisteisen yhtiön kautta tehty konetyö ei lähtökohtaisesti ole sen kalliimpaa tai sen halvempaa, kuin urakoinnilla toteutettu palvelu. Syy, miksi sovellukset vertaavat palvelun hinnoittelua juuri urakointiin on, että siitä on tilastoitua tietoa. Tilojen itse toteuttaman kone-työn kannattavuudesta en ole löytänyt tilastoitua aineistoa.

Mielestäniärkevin tapa lähteä miettimään yhteistyötä mukailee edellä olevia case-sovelluksia. Ensin kartoitetaan markkina-alue. Sen jälkeen kartoitetaan halukkaat osakkaat ja heidän luovutettavissaan oleva työpanos. Markkinoiden ja resurssien selvittyä mietitään sopiva konekanta yhtiölle ja laaditaan laskelmat urakointihinnoista ja yhtiön taloudesta. Jos laskelmat osoittavat toiminnanärkeväksi hankitaan rahoitus ja perustetaan yhtiö.

7 PÄÄTÄNTÖ

Johdannossa esitettyyn pohdintaan siitä, onko yhteistyön tekeminen yhtiömuotoisesti mahdollista, voidaan vastata yksiselitteisesti: kyllä on. Yhtiö on vain instrumentti, jolla yhteistyötä voidaan tehdä, ja selkeyttää yhteistyön rahaliikennettä ja kustannuksia. Samaan lopputulokseen voidaan päästä myös perinteisessä yhteiskoneisiin perustuvassa yhteistyössä, mutta tällöin toiminnan pohjalle on luotava säännöstö itse. Osakeyhtiölainsäädäntö antaa veloitteet kirjanpitoon ja rahaliikenteeseen, sekä myös perustamiseen ja purkamiseen. Erillisen juridisen toimijan hallinnassa olevat koneet voivat myös auttaa ymmärtämään yhteiskoneen käytön ja huollon vaatimukset eri tavalla.

Sopiiko yhtiömuotoinen koneyhteistyö kaikille? Vastaus on yksiselitteisesti: ei. Mutta samalla ei sovi myöskään muunlainen yhteistyö. Yhteistyö vaatii tiloilta oman toiminnan ymmärtämistä ja strategista ajattelua myös tilatasolla. Kun ymmärretään ja suunnitellaan oman tilan toiminta, voidaan se myös istuttaa yhteen yhteistyön kanssa. Yhteistyön laajuus ja muoto vaikuttavat todella paljon siihen, kenelle yhteistyötä voi suositella. Esimerkiksi kuivaamon omistajana toimiminen ei välttämättä sido kuin pääomaa ja yhtiökokoukseen osallistumisen. Muutoin toiminta voi muistuttaa rahtikuivaukseen viljan toimittamista.

Ongelmallisin muoto yhteistyöstä ovat varmasti työvaiheet, jotka sitovat paljon osakkaiden työpanosta, ja samanaikaisesti työ tehdään pääosin osakkaiden tilalla. Tällöin työn korvaaminen on kaikkein haastavinta. Palkanmaksuna toteutettu korvaus on yksinkertainen, mutta palkan sivukulujen vuoksi se muodostaa yhtiön kautta tehdyn työn epäedulliseksi pelkkään yhteisomistajuuteen verrattuna.

Yhteistyöyhtiön täytyykin tehokkaammalla koneiden käyttöasteella ja tehokkaammilla työvaiheilla pystyä tuottamaan kustannuksiin etuja, joilla sivukulujen kustannukset nujerretaan. Todellisuudessa sivukulujen määrä tuskin kohoaisi ongelmaksi, sillä työvoiman osuus myydystä palvelusta voidaan eriyttää, ja omalle tilalle työskenneltäessä yhtiöltä voidaan ostaa pelkkää konevuokrauspalvelua. Tällöin työvoimana toimiva yrittäjä ei tarvitse kustantaa yhtiön kautta omaa palkkaansa. Työskenneltäessä yhtiön kautta toisen tilalla tilanne puolestaan yksinkertaistuu, koska palkan maksut hoituvat kaikki samasta yhtiöstä.

Yhteistyöyhtiöiden toiminnalliset edellytykset urakointiin verrattuna tutkittiin työn case-osiossa. Sen pohjalta voidaan todeta, että palvelun hinta on tapauskohtaista, ja tuskin muodostuu esteeksi yhteistyöyhtiöajatukselle. Toisaalta palvelun tuottaminen itse ei ole myöskään selvästi urakointia halvempaa. Näin ollen motivaatio yhtiön perustamiseen on lähtökohtaisesti muualla. Esimerkkejä lähtökohdista voi olla tarve, palvelun varmuuden turvaaminen ja halu vaikuttaa voimakkaammin ulkoistetun palvelun tuottamiseen.

Opinnäytetyö ”Yhtiömuotoiseen koneyhteistyöhön siirtyminen” on ensimmäinen yksin toteuttamani näin laaja tutkielma jostakin aiheesta. Se sisältää kirjallisuuskatsausta ja laadullista tutkimusta. Työn

aikana opin todellapaljon verotuksesta, yhtiömuodoista, tiedonhausta jasuomen lainsäädännöstä ja sen löytämisestä.

Kokonaisuutena työ on tekijän näkökulmasta onnistunut ja toi vastauksia tutkimusongelmaan jota lähdin sillä selvittämään: Onko yhtiömuotoinen koneyhteistyö mahdollista? Koska kyseessä on yhden tekijän opinnäytetyö, on mielestäni ymmärrettävää, että näin laaja-alaisesta työstä puuttuu tiettyjä näkökulmia. Olisin esimerkiksi itse halunnut käsitellä työssä enemmän elinkeinoverotusta, jonka piirissä konetyötä tuottava yhtiö todennäköisesti toimii.

Hyviä tulevaisuuden tutkimusaiheita voisikin olla yhteen yritykseen pohjautuva case tutkimus jossa tämä työ toimii pohjatietona. Yhteen yritykseen keskittymällä voitaisiin laatia tarkemmat oletuslaskelmat yhtiön taloudesta ja ottaa kantaa myös vaikutuksiin mukana olevien osakkaiden tilojen taloudesta. Hyvä lähtökohta olisi esimerkiksi tehdä rinnakkaiset kasvintuotannon kustannuslaskelmat, joissa toisessa tila tekisi konetyöt itse ja toisessa konetyöt tekisi yhteistyöyhtiö.

Ennestään tuntematon itse ideoitu aihe on haastava monessa mielessä. Työhön saamani ohjaus on ollut erinomaista, mutta koska aihe ei suoraan ole lähtöisin toimeksiantajalta, olen kokenut olleeni itse todella paljon vastuussa työn suunnista. Tästä näkökulmasta ajateltuna työparin kanssa tehty toteutus olisi tässä työssä voinut olla parempi. Sillä olisi saatu työhön myös lisää laajuutta. Kokonaisuutena olen kuitenkin tyytyväinen työn lopulliseen muotoon.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- AGRIMARKET. 2014. *Rehuviljan laatu hallintaan*. [verkkodokumentti] [viitattu: 20.10.2014] Saatavissa: http://www.agrimarket.fi/Maatalous_ja_Elaimet/karjatilan-kasvuohjelma/Nautakarjatila/rehuvilja/
- ALASTARO, Merja & ÅKERMANN, Maria 2010. *Asiantuntijahaastattelun analyysi: Faktojen jäljillä*. Julkaisussa: RUUSUVUORI, Johanna, NIKANDER, Pirjo & HYVÄRINEN, Matti. (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 372 - 395.
- ELÄKETURVAKESKUS. 2014. Eläkejärjestelmät. Suomi. Eläketurvan kattavuus ja vakuuttaminen. [viitattu: 22.12.2014] Saatavissa: <http://www.etk.fi/fi/service/yel-yritt%C3%A4j%C3%A4t/237/yel-yritt%C3%A4j%C3%A4t>
- FINNVERA. 2015. Tuotteet ja UKK. Lainat. Finnvera-laina. [viitattu: 11.1.2015] Saatavissa: <http://www.finnvera.fi/Tuotteet-ja-UKK/Lainat/Finnvera-laina>
- HOPEASAARI, Virpi. 2014. *Palkka voi olla osinkoa edullisempaa*. Taloushallinto. [verkkodokumentti] [viitattu: 23.12.2014] Saatavissa: <http://taloushallintoliitto-fibin.directo.fi/@Bin/df79466d02b35409f8986433406be077/1419350266/application/pdf/10136/Palkka%20voi%20olla%20osinkoa%20edullisempaa.pdf>
- IISALMI. 2015. Asiointi ja neuvonta. Avustukset. [viitattu: 2.1.2015] Saatavissa: <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Asiointi-ja-neuvonta/Avustukset>
- IMMONEN, Raimo, OSSA, Jaakko & VILLA, Seppo. 2014 *Osakeyhtiön pääoman hallinta*. Viro: Print Best
- KIURUVESI. 2015. Palvelut. Elinkeinopalvelut. Maaseutu- ja elinkeino-ohjelma. [viitattu 2.1.2015] Saatavissa: <http://www.kiuruvesi.fi/Suomeksi/Palvelut/Elinkeinopalvelut/Maaseutu-ja-elinkeino-ohjelma>
- KOVALAINEN, Markku. 2007. *Eri yritysmuotojen verotus*. Teoksessa: ENROTH, Ari, ÖSTERMAN, Peter & HARMONINEN, Taina. (toim.) 2007 Maatilyrityksen yhtiöittäminen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy
- LAKI VEROTUSMENETTELYSTÄ. 18.12.1995/1558. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 12.1.2015]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20verotus#L1>
- LEPPÄVIRTA. 2015. Yrittäminen. [viitattu: 2.1.2015] Saatavissa: <http://www.leppavirta.fi/yrittaminen-leppavirralla>
- MAATALOUSYRITTÄJÄN ELÄKELAKI. 22.12.2006/1280. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 23.12.2014]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061280?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maatalous#L3P15>
- MAVI. 2015. [viitattu: 2.1.2015] Saatavissa: <http://www.mavi.fi/fi/Sivut/default.aspx>
- MELA. 2014. Eläkevakuutus. MYEL-vakuutus. [viitattu:23.12.2014] Saatavissa: <http://www.mela.fi/fi/elakevakuutus/myel-vakuutus/kenelle-vakuutus/yhtiomuotoinen-toiminta>
- NISSINEN, Marko 2014-11-26. Maatalousrahoitusasiantuntija. [Haastattelu] Iisalmen Osuuspankki.
- OSAKEYHTIÖ LAKI. L 21.7.2006/624. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 19.10.2014]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>
- OSUUSPANKKI. 2015. a. Henkilöasiakkaan. Lainat. Vakuudet. [viitattu: 11.1.2015] Saatavissa: <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat/vakuudet?id=20700&srcpl=8>
- OSUUSPANKKI. 2015. b. Yritysassiakkaat. Rahoitus. Investoinnit. Leasing. [viitattu: 11.1.2015] Saatavissa: <https://www.op.fi/op/yritysassiakkaat/rahoitus/investoinnit/leasing?id=60202&srcpl=8>

PALVA, Reetta. 2013. *Konetyön kustannukset ja tilastolliset urakointihinnat*. TTS:n tiedote. Maataloustyö ja tuottavuus. 3/2013 (645). [verkkojulkaisu] [viitattu 15.2.2015] Saatavissa: http://webd.savonia-amk.fi.ezproxy.savonia-amk.fi/Opintomateriaali/TTS/mati/2013/2013_3_mati645_Konetyon%20kustannukset%20ja%20tilastolliset%20urakointihinnat.pdf

PRH. 2015. Patentti- ja rekisterihallitus. Kaupparekisteri. Osakeyhtiö. Perustaminen. [viitattu 20.1.2015] Saatavissa: <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/>

RUUSUVUORI, Johanna, NIKANDER, Pirjo & HYVÄRINEN, Matti. 2010. *Haastattelun analyysin vaiheet*. Julkaisussa: RUUSUVUORI, Johanna, NIKANDER, Pirjo & HYVÄRINEN, Matti. (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 9 - 39.

Sivukulujen laskennan peruste TTS-Kone Ohjelmassa 2015-02-23. [Sähköpostikeskustelu Janne Karttusen kanssa.]

TULOVEROLAKI. L 30.12.1992/1535. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 1.3.2015]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tuloverolaki>

VALTIOVARAINMINISTERIÖ. 2014. Verotus. Henkilöverotus. [viitattu 22.12.2014] Saatavissa: https://www.vm.fi/vm/fi/10_verotus/03_elinkeinoverotus/01_yhteisovero/index.jsp

VEROHALLINTO. 2015a. Syventävät vero-ohjeet. Elinkeinoverotus. Osakkeet, osingot ja peitelty osingonjako. Peitelty osinko. [viitattu 12.1.2015] Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Peitelty_osinko\(10209\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Peitelty_osinko(10209))

VEROHALLINTO. 2015b. Syventävät vero-ohjeet. Elinkeinoverotus. Yritysmuodon muutos ja yritysjärjestelyt. Toiminnan muutos osakeyhtiöksi. [viitattu 23.1.2015] Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Yritysmuodon_muutos_ja_yritysjarjestelyt/Toimintamuodon_muutos_osakeyhtioksi\(26050\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Yritysmuodon_muutos_ja_yritysjarjestelyt/Toimintamuodon_muutos_osakeyhtioksi(26050))

VEROHALLINTO. 2015c. Yritys- ja yhteisöasiakkaat. Osakeyhtiö ja osuuskunta. Tuloverotus. [viitattu 23.2.2015] Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus

VERONMAKSAJAT. 2015. Vuodenvaihteen veromuutoksia 2015. Pääomatulojen verotus [viitattu: 10.2.2015] Saatavissa: <http://www.veronmaksajat.fi/palkka-ja-elake/verotus-2015/>

VIRTUAALI AMMATTIKORKEAKOULU 2014. Ylemmän AMK –tutkinon mediafoorumi. Case tutkimus. [verkkodokumentti] [viitattu: 8.10.2014] Saatavissa: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348546586/1194356433452.html>

YRITTÄJÄT. 2014. *Osakeyhtiön perustamistoimet ja yhtiömuodon sääntely*. [viitattu 28.12.2014] Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osakeyhtio/>

ÖSTERMAN, Peter. 2007. *Yhtiömuodon valinta* Teoksessa: ENROTH, Ari, ÖSTERMAN, Peter & HARMONINEN, Taina. (toim.) 2007 *Maatilayrityksen yhtiöittäminen*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

LIITE 1: PERUSTAMIS SOPIMUS JA YHTIÖJÄRJESTYS**Perustamissopimus**

1. Perustamme tällä perustamissopimuksella osakeyhtiön,

jonka toiminimi on: Yhteiskuivaamo Oy

2. vaihtoehto: Maalaikylän kuivaamo Oy

3. vaihtoehto: Maalaikylän yhteiskuivaamo Oy

Hyväksymme toiminimen ja vaihtoehdot rekisteröitäväksi ilmoitetussa järjestyksessä

Merkitsemme yhtiön osakkeet seuraavasti:

Täydellinen nimi	Syntymäaika/Y-tunnus	Osakkeiden lukumäärä
Matti Maanviljelijä	120662-xxxx	1000
Veikko Viljelijä	050283-xxxx	1000
Arto Ohra	300882-xxxx	1000
Maitonavetta Oy	1234567-8	1000
Maalaikylän maamiesseura	12345678	10000
Maija Maalaininen	201190-xxxx	1000
Vieno Vehreä	250985-xxxx	1000
Heikki Heinä	260878-xxxx	1000
Seppo Sora	031275-xxxx	1000
Antti Isotalo	111184-xxxx	1000
Keijo Kasvi	020769-xxxx	1000
Kari Kehvo	060666-xxxx	1000
Masa Maamies	070777-xxxx	1000
Yhteensä		22000

2. Kustakin osakkeesta on yhtiölle maksettava: 1 euroa

Osakkeet on maksettava viimeistään 30.4.2015

3. Hallituksen varsinaisiksi jäseniksi valitsemme

Matti Maanviljelijä
Veikko Viljelijä
Arto Ohra
Maitonavetta Oy
Maalaikylän maamiesseura
Maija Maalaininen

ja varajäseneksi

Vieno Vehreä
Heikki Heinä

4. Hallituksen puheenjohtajaksi valitsemme

Matti Maanviljelijän

5. Tilintarkastajaksi valitsemme

Teppo Tilintarkastaja (HTM)

ja varatilintarkastajaksi

Seppo Varamies (HTM)

6. Yhtiön tilikausi on (1.1. - 31.12.)

8. Yhtiöjärjestys on tämän perustamissopimuksen liitteenä.

9. Valtuutetaan ilmoituslomakkeella nimetty kaupparekisterin asiamies tekemään rekisteriviranomaisen mahdollisesti edellyttämät korjaukset kaikkien osakkeenomistajien puolesta perustamissopimukseen tai yhtiöjärjestykseen.

	Päiväys	Allekirjoitus
Matti Maanviljelijä	15.01.2015	<i>Matti Maanviljelijä</i>
Veikko Viljelijä	15.01.2015	<i>Veikko Viljelijä</i>
Arto Ohra	15.01.2015	<i>Arto Ohra</i>
Maitonavetta Oy	15.01.2015	<i>Martti Maidon- tuottaja</i>
Maalaiskylän maamiesseura	15.01.2015	<i>Pekka Puheenjohtaja</i>
Maija Maalaininen	15.01.2015	<i>Maija Maalaininen</i>
Vieno Vehreä	15.01.2015	<i>Vieno Vehreä</i>
Heikki Heinä	15.01.2015	<i>Heikki Heinä</i>
Seppo Sora	15.01.2015	<i>Seppo Sora</i>
Antti Isotalo	15.01.2015	<i>Antti Isotalo</i>
Keijo Kasvi	15.01.2015	<i>Keijo Kasvi</i>
Kari Kehvo	15.01.2015	<i>Kari Kehvo</i>
Masa Maamies	15.01.2015	<i>Masa Maamies</i>

Yhtiöjärjestys - liite perustamissopimukseen

1§ Yhtiön toiminimi on Yhteiskuivaamo Oy

2§ Yhtiön kotipaikka on Iisalmi

3§ Yhtiön toimiala on viljan, rehun ja muiden maa- ja metsätalouden talouden tuotteiden käsittely, kuivaaminen ja muu jalostus, sekä niiden tarvitsemien varasto- ja säilytystilojen vuokraus, sekä maa- ja metsätaloustuotteiden, -laitteiden, -koneiden ja -tarvikkeiden kauppa ja vuokraus. Yhtiö voi omistaa kiinteistöjä, osakkeita ja muita arvopapereita.

4§ Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu yhdestä viiteen varsinaista jäsentä ja ainakin yksi varajäsen, mikäli hallitukseen valitaan vähemmän kuin kolme varsinaista jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi jatkuu toistaiseksi.

5§ Yhtiötä edustavat paitsi hallitus, myös hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja kumpikin yksin ja hallituksen jäsenet kaksi yhdessä. Lisäksi hallitus voi antaa nimetylle henkilölle prokuran tai oikeuden yhtiön edustamiseen.

6§ Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen yhtiökokousta kirjallisesti jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.

7§ Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain hallituksen määräämänä päivänä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä:

1. tilinpäätöksen vahvistamisesta;
2. taseen osoittaman voiton käyttämisestä;
3. vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle;
4. tarvittaessa hallituksen ja tilintarkastajan valinnasta.

8§ Osakkeenomistajalla ja yhtiöllä on oikeus lunastaa muulta omistajalta kuin yhtiöltä toiselle siirtyvä osake. Ensisijainen lunastusoikeus on yhtiöllä. Jos useampi osakkeenomistaja haluaa käyttää lunastusoikeuttaan, osakkeet jaetaan lunastukseen halukkaiden kesken heidän omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa. Mikäli osakkeiden jako ei mene tasan, jaetaan ylijääneet osakkeet lunastusta haluavien kesken arvalla. Lunastusoikeutta ei ole, jos osakkeita luovutetaan osakkaan tilan sukupolvenvaihdokseen liittyen. Muilta osin lunastukseen sovelletaan osakeyhtiölain määräyksiä.

LIITE 2: ESIMEKKILASKELMA TTS-KONE OHJELMASTA (CASE 1)

Lämminilmakuivuri 350 hl [\[vaihda nimeä\]](#)**LASKELMAN LÄHTÖTIEDOT:**

Kuivurin tilavuus, m ³	35
Kuivattava viljamäärä, tn	880
Rakennuksen JHA, €	76700
Rakennuksen jäännösarvo, €	0
Rakennuksen poisto aika, v	25
Koneiston JHA, €	61200
Koneiston jäännösarvo, €	0
Koneiston poisto aika, v	15
Laskentakorko, %	5
Suhteellinen kuivausteho, %	100
Jäähdytysaika, h	1
Työmenekki, min/erä	65
Kunnossapito-%	1.5
Lämminilmakuivuri 350 hl Palkkakustannus, €/h	
Palkan sosiaalikulut, %	
Polttoaineen kulutus, l/h	42
Sähkön kulutus, kWh/h	32
Polttoöljyn hinta, €/l	0.85
Sähkön hinta, €/kWh	0.1
Lähtö kosteus-%	28
Loppu kosteus-%	13
Hehtolitrapaino	68
Satotasoa, kg/ha	4000

PERUSKUSTANNUKSET:

Korkokustannus	3448 €/v	7.36 €/h	3.92 €/tn
Poistokustannus	7148 €/v	15.27 €/h	8.12 €/tn
Vakuutus ja kunnossapito	2069 €/v	4.42 €/h	2.35 €/tn
Peruskustannukset yhteensä	12665 €/v	27.05 €/h	14.39 €/tn

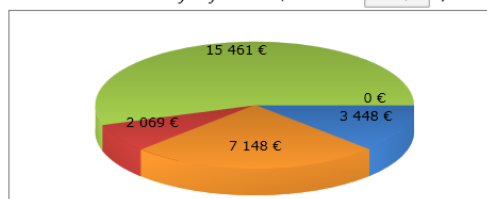
MUUTTUVAT KUSTANNUKSET:

Energiakustannus	15461 €/v	33.02 €/h	24.22 €/tn
Palkkakustannus	0 €/v	0.00 €/h	0.00 €/tn
Yhteensä	15461 €/v	33.02 €/h	24.22 €/tn

YKSIKÖKUSTANNUKSET:

	Ei alv:ia	Alv 24%	Yhteensä
Kustannus tuntia kohti	60,07 €/h	14,42 €/h	74,49 €/h
Kustannus hehtaaria kohti	154 €/ha	37 €/ha	191 €/ha
Kustannus viljatonna kohti	38,61 €/tn	9,27 €/tn	47,88 €/tn
Kustannus kuivauserää kohti	760 €/erä	182 €/erä	942 €/erä

Urakointihinta TTS-kysely v. 2012, ei alv. €/h

Eräkohtaisen kuivausajan laskenta:

Varsinainen kuivausaika, h	14.57
Täyttöaika, h	0.90
Tyhjennysaika, h Lämminilmakuivuri 350 hl	0.97
Jäähdytysaika, h	1.00
Kuivausaika yhteensä, h/erä	17.44

Kuivurin vuotuisen käytön laskenta:

Keskimääräinen lähtökosteus, %	25
Keskimääräinen kuivausaika, h/erä	11.66
Kuivauseriä, kpl/v	37
Vuosittainen käyttö, h	468

LIITE 3 ESIMERKKI TTS-KONE OHJELMASTA (CASE 2)

Traktori A

[\[vaihda nimeä\]](#)

LASKELMAN LÄHTÖTIEDOT:

Vuotuinen käyttömäärä, h	1360
Hankintahinta, €	102200
Jäännösarvo, €	46000
Poistoaika, v	7
Laskentakorko, %	5
Kunnossapito, %	3,0
Säilytysala, m ²	26
Konevaraston raken Traktori A nus, €/m ²	21,0
Säilytysalan poisto, korko ja kunnossapito, %	8,5
Ajajan palkka, €/h	14,1
Palkan sosiaalikulut, %	58
Vahinkovakuutus, €/v	620
Liikennevakuutus, €/v	48
Polttoaineen kulutus, l/h	17
Voiteluaineen kulutus, l/h	0,2
Polttoaineen hinta, €/l	0,85
Voiteluaineen hinta, €/l	2,25
Riski/voitto, %	0
Huoltolisä työaikaan, %	5

KIINTEÄT KUSTANNUKSET:

Korkokustannus	2,72 €/h	3705 €/v
Poistokustannus	5,90 €/h	8029 €/v
Säilytyskustannus	0,34 €/h	464 €/v
Vakuutusmaksu	0,49 €/h	668 €/v
Yhteensä	9,46 €/h	12866 €/v

MUUTTUVA KUSTANNUKSET:

Polttoainekustannus	14,45 €/h	19652 €/v
Voiteluainekustannus	0,45 €/h	612 €/v
Kunnossapitokustannus	2,25 €/h	3060 €/v
Palkkakustannus	23,39 €/h	31810 €/v
Yhteensä	40,54 €/h	55134 €/v

Riski	0,00 €/h	0 €/v
-------	----------	-------

Tuntikustannus, (ei alv.)

50,00 €/h

Alv 24%

12,00 €/h

Tuntitaksa, (sis. alv.)

62,00 €/h

URAKOINTIHINTA TTS:N KYSELYSTÄ:

Urakointihinta v. 2012, veroton

48,10 €/h

Kylvölannoitin, hinattava, 4 m

[\[vaihda nimeä\]](#)

LASKELMAN LÄHTÖTIEDOT:

Vuotuinen käyttömäärä, ha	230,0
Hankintahinta, €	27600
Jäännösarvo, €	0
Poistoaika, v	10
Laskentakorko, %	5
Työmenekki, min/ha	34
Kunnossapito, %	5,00
Säilytysala, m ² Kylvölannoitin, hinattava, 4 m	15
Konevaraston rakennuskustannus, €/m ²	21,0
Säilytysalan poisto, korko ja kunnossapito, %	8,5
Riski/voitto, %	0
Traktorikustannus, €/h	50,00
Muut vuosikustannukset, €/v	0
Muut tuntikustannukset, €/h	0

KUSTANNUSEKITTELY:

Korkokustannus	5,29 €/h	3,0 €/ha
Poistokustannus	21,18 €/h	12,0 €/ha
Säilytyskustannus	2,05 €/h	1,2 €/ha
Kunnossapitokustannus	10,59 €/h	6,0 €/ha
Traktorikustannus	50,00 €/h	28,3 €/ha
Muu vuosikustannus	0,00 €/h	0,0 €/ha
Muu tuntikustannus	0,00 €/h	0,0 €/ha

Riski	0,00 €/h	0,0 €/ha
-------	----------	----------

Yksikkökustannus (ei alv.)

89,11 €/h

50,5 €/ha

Alv 24%

21,39 €/h

12,1 €/ha

Yksikkötaksa (sis. alv.)

110,50 €/h

62,6 €/ha

Urakointihinta TTS-kysely v. 2012, ei alv.

75,00 €/h

59,8 €/ha

Siirtymistaksan laskenta (ei sis. yksikkötaksaa):

Siirtymismatka yhteensuuntaan, km	2
Siirtymisnopeus, km/h	20
Siirtymisaika, min	12,0
Siirtymisen tuntiveloitus, €/h	0
Siirtymiskustannus (ei alv.), €/työ	0,00
Siirtymistaksa (sis. alv.), €/työ	0,00

